Telefon glavnega urednika:
Leto LXX. Št. 190 Ljubljana, petek 20. avgusta 1937 Cena Din 1.—

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izvzemši nedelje in praznike. — Inserati do 30 petit vrst à Din 2, do 100 vrst à Din 2.50, od 100 do 300 vrst à Din 3, večji inserati petit vrsta Din 4.—. Popust po dogovoru, inseratni davek posebej. — „Slovenski Narod" velja mesečno v Jugoslaviji Din 12.—, za inozemstvo Din 25.—. Rokopisi se ne vračajo.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Kneflijeva ulica št. 5
Telefon: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26

Podružnice: MARIBOR, Strossmayerjeva 3b — NOVO MESTO, Ljubljanska c., telefon št. 26 — CELJE, celjsko uredništvo: Strossmayerjeva ulica 1, telefon št. 65; podružnica uprave: Kocenova ul. 2, telefon št. 190 — JESENICE: Ob kolodvoru 101.
Poštna hranilnica v Ljubljani št. 10.351

Sredozemski incidenti:

Angleško - italijansko zbližanje ogroženo

Angleške ugotovitve o nadaljnji italijanski akciji v korist španskim nacionalistom, o agitaciji med arabskimi plemeni in težavah pri pacifikaciji Abesinije

London, 20. avgusta. k. *Poslednji incidenti na Sredozemskem in Egejskem morju ter ugotovitve angleških listov o pogajanjih med italijansko vlado in bivšim abesinskim cesarjem odnosno prestolonaslednikom so nenadoma povzročili novo napetost v odnošajih med Anglijo in Italijo odnosno nerazpoloženje v angleški in italijanski javnosti, spričo katerega je nastala nevarnost, da do definitivnega zbližanja med obema državama ne bo prišlo. Angleške oblasti in listi so ugotovili, da je italijanska vojna mornarica posredno sokriva zadnjih incidentov v alžirskih vodah in drugod, katere je angleško ministrstvo za vojno mornarico kvalificiralo za piratstvo. Hkratu so angleški listi dognali, da je italijanska vlada spoznala, da je brez sodelovanja bivšega abesinskega vladarja in angleške politične in gospodarske pomoči ne bo mogla pacificirati anektiranih abesinskih dežel. Listi so opozorili tudi na nadaljnjo italijansko akcijo med arabskimi plemeni v Palestini, Hedžasu in Jemenu. Iz pisem ki sta si jih izmenjala Mussolini in Chamberlain, iz Cianovih izjav in drugih okoliščin, pa je izhajala za Italijo obveznost, da k ustvaritvi ugodne atmosfere, v kateri naj bi se v drugi polovici septembra razvila konkretna pogajanja med obema državama za ureditev vseh vprašanj, ki v gentlemen's agreementu iz meseca januarja niso bila niti načeta, doprinese tudi svoj delež, da pokaže predvsem dobro voljo za dejanski sporazum.*

Zares se je Italija o priliki znanih novinarskih incidentov v Londonu in Berlinu zadržala docela nevtralno. Tudi svojim sicilskim manevrom ni dala one politične osti, ki so jim jo poskusili pripisati nekateri inozemski skrajno antifašistično usmerjeni listi, kakor n. pr. pariški »Oeuvre«, katerega informacije je moral rimski tiskovni urad posebej demantirati. Dobra volja Italije pa se je pokazala le v stvareh, ki za njene nadaljnje načrte na Sredozemskem morju niso bile odločilnega pomena.

Napadi na trgovske ladje

Spričo napadov na trgovske ladje v alžirskih vodah, južno Sicilije, v bližini grškega otoka Tenedos ob vhodu v Dardanele in celo v predelu Sredozemskega morja med Malto in Baleari, je bilo na poslednji konferenci, ki se je vršila v Foreign Officeu pod vodstvom angleškega zunanjega ministra Edena, katere so se udeležili tudi Halifax, vojni minister Belisha, minister Ormsby Gore i. dr., sklenjeno, da morajo angleške vojne ladje v bodoče nemudoma streliati na sleherno podmornico, ki bi poskusila napasti kakšno angleško trgovsko ladjo. Piratsko delovanje raznih podmornic, je izjavil neki višji funkcijonar angleškega admiralskega štaba, se je razširilo od Španije do Dardanelov, prav zaradi tega so bili taki angleški ukrepi že nujno potrebni. *Če bo treba, bo Anglija ojačila svoje brodovje na Sredozemskem morju.*

»News Chronicle« poudarja v svojem včerajšnjem komentarju, da bo treba vsekakor neovržno dognati, ali je res v Italiji izvor tega piratstva, kakor to trdi valencijska vlada. Tudi »Manchester Guardian« je ugotovil, da je položaj zelo resen in da ni nobenega dvoma, da so italijanske podmornice napadle trgovske ladje v alžirskih vodah in v Egejskem morju. Dognana stvar je, da so manjše italijanske vojne ladje spremljale podmornice do zadnjega trenutka, preden so napadle angleški tovorni parnik »British Corporal«. List ugotavlja, da se Italija na lastno pest bori proti Španiji in da na tak način nikakor ne kaže svoje dobre volje za zbližanje z Anglijo in tudi s Francijo, kakor jo je še v svojih poslednjih diplomatskih akcijah izrazila i v Londonu i v Parizu.

Pogajanja z negušem

Angleški listi so nadalje poročali, da se je italijanska vlada že v marcu tega leta skušala pogoditi z bivšim abesinskim negušem, da bi kot italijanski vazal spet zasedel abesinski prestol. Haile Selasije je to ponudbo odklonil. Posebni diplomatski zastopnik je v Jeruzalemu kmalu nato prav tako zaman skušal pridobiti neguševega sina za iste italijanske načrte. Prav zaradi tega je bila italijanska vlada po mnenju angleških listov, med njimi tudi »Timesa« in »Daily Heralda«, nazadnje prisiljena približati se Angliji. To zbližanje ji je bilo potrebno še posebej zaradi ponovnega ojačenja njenega notranje-političnega prestiža, ker je zavladala v Italiji zaradi bojazni pred angleškim maščevanjem občа deprimiranost.

Reakcija v Italiji

Rim, 20. avgusta. k. Italijanski listi so pričeli nemudoma, vendar previdno reagirati na ugotovitve angleških mornariških oblasti in londonskega tiska, kateremu očitajo, da je sprožil novo kampanjo proti Italiji, ki se nič ne razlikuje od one pred dvema mesecema, zaradi katere je bila Italija prisiljena, prepovedati širjenje angleškega tiska po Italiji in odpoklicati poročevalce svojih listov in agencij iz Anglije. *Italijanski listi menijo, da je ta angleška kampanja v neki zvezi s povratkom angleškega zunanjega ministra Edena v London, ki je znan po svoji protiitalijanski orientaciji.* V splošnem se listi za enkrat omejujejo na odločno zavračanje angleških trditev. Napad na angleško ladjo »British Corporal« nikakor niso mogle izvršiti španske nacionalistične ali celo italijanske vojne ladje, kar naj bi dokazovala že okoliščina, da je bila skoraj istočasno in na istem mestu bombardirana tudi italijanska ladja »Mongioioa« ter je vendar jasno, da Italijani ne bodo napadali svojih lastnih parnikov. Rimska »Tribuna« odločno zavrača tudi trditve o italijanskih pogajanjih z bivšim abesinskim cesarjem in njegovim sinom ter označuje te vesti za »nezaslišano novinarsko raco«.

»Giornale d'Italia« pa v svojem včerajšnjem uvodniku o pomenu zadnjih velikih manevrov na Siciliji pod naslovom »Italijanski mir« namiguje na najnovejši razvoj položaja na Sredozemskem morju ter pravi, *da si Italija spričo svoje moči želi brezpogojni »italijanski mir«, ki ne bo maskiran po utopijah in frazah pa tudi ne obremenjen po kakšnih tujih hegemonističnih aspiracijah. Italijanska politika se razvija v gradnji in obrambi italijanskega imperijalnega sistema in v sodelovanju za ostvaritev mednarodnega miru, v katerem morajo biti priznane vse sedanje italijanske pravice in pozicije*

Neobičajen dogodek:

Spor med Češkoslovaško in Portugalsko

Nenadna prekinitev diplomatskih odnošajev med obema državama

Praga, 20. avgusta. br. Kakor znano, je nenadoma nastal resen diplomatski spor med Češkoslovaško in Portugalko, ki so ga Portugalci izzvali očividno pod vplivom svojih velikih srednjeevropskih zaveznikov. Češkoslovaška tovarna orožja »Češkoslevenska Zbrojovka« zaradi prezaposlenosti ni mogla dobaviti Portugalski v zahtevanem roku večje količine strojnic določenega tipa, kar je Portugalska vlada smatrala za povod, da prekine svoje diplomaske stike s češkoslovaško vlado. **Diplomatski odnošaji so bili potemtakem prekinjeni zaradi spora, ki je čisto trgovinskega značaja. Uradni krogi ugotavljajo, da med Češkoslovaško in Portugalsko ni obstojal nikako političen ali diplomatski spor, zaradi katerega bi bili taki ukrepi količkaj utemeljeni, in se je potemtakem v diplomatski zgodovini Evrope prvič zgodilo, da so se prekinili diplomatski odnošaji med dvema državama zgolj zaradi trgovsko-poslovnega spora.**

Da je morala v tej stvari na portugalsko vlado vplivala neka velesila, ki je znana po svojem notoričnem sovraštvu nasproti češkoslovaški, dokazuje tudi že dejstvo, da so baš novinske agencije in listi te države poskrbeli za najširšo publiciteto portugalskega diplomatskega koraka in note, v kateri je portugalska vlada skušala na osnovi lažnih trditev utemeljiti odpoklic svojega poslanika iz Prage in svojo nacionalno užaljenost.

Netočne portugalske trditve

Portugalska vlada je v svojem komunikeju o razlogih za odpoklic portugalskega poslanika iz Prage navedla, da ji je omenjena Češkoslovaška tovarna že 13. julija t. l. sporočila, da ji ne more dobaviti naročenih strojnic, ker se je češkoslovaška vlada baje postavila na stališče, da bi Portugalci lahko to orožje vtihotapili v Španijo in bi se češkoslovaška vlada tako posredno čutila odgovorno za eventualno novo prekršitev obveznosti, ki jih je prevzela z londonskim sporazumom o nevmešavanju v španske zadeve. Portugalska vlada je ta izgovor zavrnila, češ, da tudi njo kot članico londonskega nevtralnostnega odbora vežejo enake obveznosti. Iz docela prestižnih razlogov pa je posebej odklonila češkoslovaško zahevo po specijalnih jamstvih, da se iz Portugalske v Španijo ne bo vtihotapilo nobeno orožje. Glede na to je češkoslovaška vlada po omenjenem portugalskem kumunikeju kmalu sporočila portugalskemu poslaniku v Pragi, da je izvoz orožja iz Češkoslovaške vobče prepovedan.

Ker je portugalska vlada vztrajala pri svojih naročilih, češ, da je pogodba o dobavi strojnic že sklenjena, je v tretje prejela sporočilo, da glede na prezaposlenost češkoslovaške tovarne orožja, ki mora izpolniti svoje obveznosti predvsem napram Češkoslovaški sami, a tudi napram nekaterim drugim srednje-evropskim državam, tovarna portugalski vladi lahko dobavi naročeno količino strojnic, toda le onega tipa, ki ga rabijo tudi v češkoslovaški vojski. Portugalska vlada je smatrala tako postopanje za zavlačevanje njene nujno potrebne oborožitve in take protislovne izjave za nečastne ter je zato v znak protesta ter obrambe svojih nacionalnih interesov prekinila odnošaje s Češkoslovaško.

Češkoslovaški tiskovni urad pa je v svojem uradnem kumunikeju ugotovil, da so navedbe portugalske vlade netočne in da je češkoslovaška vlada neglede na preobremenjenost »Češkoslovenske Zbrojovke« pristala na dobavo strojnic enakega tipa, kakor je v rabi v češkoslovaški vojski, če se Portugalska vlada seveda s tem zadovolji. Portugalska vlada pa je vztrajala pri prvotno zahtevanem tipu in je neutemeljeno reagirala z odpoklicem svojega poslanika iz Prage.

Češkoslovaški uradni krogi so sinoči tudi z vso odločnostjo zavrnili portugalske insinuacije, češ, da je češkoslovaška vlada pod vplivom neke svoje velike zaveznice, pri čemer je bila mišljena Rusija, odrekla Portugalski dobavo naročenih strojnic.

Kitajski mesto Portugalski

Gibraltar, 20. avgusta. br. **Tukajšnji mednarodni politični opazovalci ugotavljajo, da je diplomatski spor med Češkoslovaško in Portugalsko v neki vzročni zvezi z misijo kitajskega finančnega ministra dr. Kunga v Evropi in z japonsko-kitajsko vojno. Ko češkoslovaška tovarna orožja svojih strojnic ni mogla oddati Portugalski, ker niso bile zahtevanega tipa, jih je odstopila kitajski vojski. Portugalci, ki so računali, da bodo prišli do teh strojnic po nižji ceni, so se očividno ušteli v svojih računih in so hkrati nasedli prigovarjanju neke srednje-evropske sile, češ da morajo zaradi dozdevnih žalitev izzvati omenjeni incident.**

Kako sodijo Angleži

London, 20. avgusta. br. **Kakor poročajo z Dunaja, kamor je včeraj opoldne prispel dosedanji portugalski poslanik v Pragi Carezero, se njegov odpoklic iz Prage prav za prav ne more smatrati za pravo ukinitev diplomatskih odnošajev, nego za njihovo prekinitev, za neko vrsto diplomatskih sankcij, kakršne doslej v evropski diplomaciji še niso bile običajne. Zaradi tega ni računati na kakšne nadaljnje resnejše posledice.**

Londonski nevtralni odbor se v to afero nikakor ne namerava vmešavati, ker meni da se mora stvar razčistiti neposredno med Portugalsko in Češkoslovaško.

V ostalem pa je vest o prekinitvi diplomatskih odnošajev, ki jih sedaj posredno vzdržuje le še italijansko poslaništvo v Pragi, izzvala v Londonu izredno pozornost. Snočnji listi so vsi vprek ugotovili, da so bili objavljeni razlogi doslej absolutno neobičajen povod za take ukrepe. Po njihovi sodbi so naravnost absurdne portugalske obtožbe, da je češkoslovaška pod vplivom neke druge sile odrekla Portugalcem že domenjeno dobavo orožja. Znano je, da je bila češkoslovaška v takih zadevah vedno popolnoma neodvisna od vseh svojih zaveznikov. Znano je tudi, da je doslej z naravnost skrupulozno točnostjo izpolnjevala svoje obveznosti v smislu sporazuma o nevmešavanju v španske notranje zadeve. Zaradi tega bi bilo tudi povsem utemeljeno, če bi bila dejansko odklonila omenjeno dobavo iz bojazni, da ne bi njene strojnice preko Portugalske prišle v roke španskim nacionalistom.

Pred odločilno bitko za Šanghaj

Nova ojačenja kitajske in japonske vojske na šanghajski fronti

Šanghaj, 20. avgusta. br. Ne glede na napovedano intervencijo Anglije, Francije in Zedinjenih držav in ponovnim demaršam njihovih diplomatskih zastopnikov, se borba za Šanghaj nadaljuje z nezmanjšano silo. Sodeč po neprestanih ojačenjih kitajske in japonske vojske na tej fronti ter po izjavah japonskih in kitajskih generalov se glavna bitka za peto luko sveta prav za prav šele pripravlja. Dejansko so iz Nankinga odposlali v Šanghaj pet novih divizij moderno oboroženega vojaštva, tako da se je kitajska redna vojska v Šanghaju povečala na 150 tisoč mož. Tudi Japonci so ojačili svojo vojsko pred Šanghajem za dve novi diviziji.

Mednarodne vojaške sile v Šanghaju

Glede na angleško-ameriško-francosko intervencijo ugotavljajo mednarodni krogi v Šanghaju, da bi sedanje mednarodne sile in njih napovedana ojačenja prav zlahka skrbela za red in mir na vsem šanghajskem področju. V frncoski in mednarodni koncesiji se namreč sedaj nahaja 1700 francoskih, 4400 angleških, 1900 ameriških vojakov in mornarjev, 50 italijanskih mornarjev ter 200 mednarodnih prostovoljcev. V kratkem pa prispejo v Šanghaj še dva ali trije bataljoni angleškega vojaštva iz Singapoora in 1200 ameriških mornariških strelcev iz San Diega. Pred mednarodno koncesijo so nadalje 7 angleških, 4 francoske, 3 ameriške in 2 manjši italijanski vojni ladji.

Borba za Čapej in Putung

Na šanghajskih bojiščih so se včeraj borbe z vso vnemo nadaljevale. Do najhujših bojev je prišlo okrog Putunga in Čapeja. Japonci so z vso silo pritisnili proti Čapeju od vzhodne strani. S pomočjo letal in tankov so včeraj opoldne znova osvojili park Hongkiju. Popoldne so zavzeli nekaj kitajskih postojank severno šanghajske univerze. Japonsko topništvo je razstrelilo kitajsko smodnišnico in hudo poškodovalo tudi elektrarno, tako da je bil električni tok v Čapeju in sosednjih okrajih prekinjen.

Pri Putungu pa so Kitajci poskusili izvršiti predor fronte, da bi japonske oddelke razdelili na dva dela. Prišlo je do hudih spopadov na nož. Več sto ljudi je bilo ubitih. Napad pa je Kitajcem le deloma uspel, pridobili so nekaj novih postojank, japonske fronte pa niso razklenili. Do hudih borb je prišlo tudi v vzhodnem delu mednarodne koncesije, kjer so Japonci skušali prodreti do objektov, v katerih se je zbralo več tisoč japonskih civilistov.

Iskanje Levanjevskega

Moskva, 20. avgusta. AA. Znani ruski letalec Slepnev je z letalcem Golovinom odletel proti Severnemu tečaju, kjer bo iskal Levanevskega.

Odbor za letalski promet je objavil:

Včeraj ni bilo mogoče vzpostaviti zveze z letalom »N 209«. Letala še vedno iščejo pogrešance. Letalo »N 207«, ki ga vodi Žatkov je iz Kazana odletelo v Sverdlovsk. Pilot Gracijanski je iz Krasnojarska krenil v Dudinko. Letalo »N 206« pilota Golovina je iz Kazana odletelo v Sverdlovsk. Ponoči je ledolomilec »Krasin« odplul z rta Šmit proti rtu Point Barrow na Alaski. Na »Krasinu« sta dve letali istega tipa, ki so reševala Čeljuskince in dvoje pomožnih letal. Na parniku je 14 pilotov, poveljuje pa jim pilot Kaminski. »Krasin« vozi s seboj 78 ton bencina in olja, poleg tega pa še vse ostale potrebščine.

Washington, 20. avgusta. AA. Sovjetski poslanik je izjavil, da misli Hubert Wilkins, znani polarni raziskovalec, odleteti z Long Islanda proti Severnemu tečaju, kjer bo iskal letalca Levanevskega. Letalo bo vodil kanadski pilot Herbert Kenion.

Washington, 20. avgusta. br. Telegrafist na radijski postaji v Fairbansku je ujel brzojavko z letala »N 209«, s katere je mogel razbrati le naslednje besede: »Radio nam ne deluje dobro... Ne vemo, kje se nahajamo«. To je bila v poslednjih 5 dneh edina brzojavka od Levanevskega, ki jo je bilo mogoče deloma dešifrirati.

Nemška propaganda v Iraku

London, 20. avgusta. o. »Daily Herald« poroča, da so oblasti uvedle preiskavo proti soprogi umorjenega iraškega diktatorja generala Bekirja Sidkija in bivšemu iraškemu min. predsedniku Hakumetu Sulejmanu. Vdova je po rodu Nemka in se nahaja sedaj v Damasku, kjer je pod stalnim policijskim nadzorstvom. Pri njej so našli dokumente, ki pričajo o tesnem sodelovanje generala Bekirja Sidkija z agenti nemških narodnih socialistov. Ti agenti so generala tudi pridobili za uvedbo diktature v Iraku. V afero je zapleten tudi Hakumet Sulejman, pri katerem so prav tako našli neke protokole in druge dokumente.

Pred novim arabskim uporom

Jeruzalem, 20. avgusta. br. Angleški načrti o razdelitvi Palestine, ki jih je sedaj načelno potrdila tudi mandatska komisija Društva narodov v Ženevi, so izzvali po vsej Palestini izredno veliko vznemirjenje. Že v poslednjih dneh je prišlo v Jeruzalemu in drugod ponovno do izgredov proti Židom in angleškim mandatskim oblastem.

Kakor se je izvedelo, so se v bližini Jeruzalema sedaj tajno zbrali arabski voditelji, ki so bili lani na čelu znanega palestinskega upora, in sklenili organizirati nov upor, če Angleži takoj ne umaknejo svojih načrtov. Iz Bagdada poročajo, da se bo sedaj tudi Irak odločno zavzel za arabske interese. Novi iraški zunanji minister bo že pričetkom septembra odpotoval v Ženevo, kjer bo prevzel inicijativo za odklonitev angleških načrtov. Med tem je znano, da je mandatska komisija v Ženevi sicer sprejela angleške načrte o razdelitvi Palestine v židovsko in arabsko državo, da pa je hkratu predlagala, naj se ureditev tega vprašanja odgodi, dokler se duhovi v Palestini ne pomirijo.

Veliki francoski letalski manevri

Pariz, 20. avgusta. br. V južni Franciji so se včeraj popoldne pričele velike letalske vojaške vaje, ki se vrše na področju od Bordeauxa do zapadnih savojskih Alp. Trajale bodo 8 dni. Pri teh vajah sodeluje nad 300 letal.

Manifestacije prijateljstva balkanskih in prednjeazijskih zaveznikov

Carigrad, 20. avgusta. AA. Kakor znano, se vršijo v Traciji veliki manevri turške vojske, h katerim so bili povabljeni tudi zastopniki prijateljskih in zavezniških držav. Pri teh manevrih je jugoslovenska vojska zastopana po načelniku generalnega štaba generalu Nediću. Poleg jugoslovenske vojaške delegacije so po svojih posebnih vojaških delegacijah zastopane še Rumunija, Grčija, Afganistan, Irak in Iran. Druge prijateljske države zastopajo njih vojaški atašeji iz Ankare. Pri manevrih sodelujejo tudi predsednik republike Atatürk, predsednik vlade Ismet Ineni in drugi turški državniki.

Na ladji »Isimir« je načelnik turškega generalnega štaba maršal Fevzi Čakmak priredil vojaškim delegacijam slavnostno večerjo, na kateri jih je pozdravil kot zastopnike prijateljskih in zavezniških držav. Na njegovo zdravico je odgovoril v imenu vseh prisotnih gostov načelnik jugoslovenske vojaške misije general Nedić kot najvišji častnik med vsemi tujimi vojaškimi zastopniki. Zahvalil se je za izraze prijateljstva in solidarnosti, za lepi sprejem in poudaril neomajno prijateljstvo, ki veže Jugoslavijo, Rumunijo, Grčijo, Afganistan, Iran in Irak s Turčijo, ki je po svojem geografskem položaju velikega mednarodno političnega pomena, ker predstavlja zvezo med dvema kontinentoma. Opozoril je na odlične sposobnosti turške armade, ki jo je državni poglavar Atatürk znal dvigniti na stopnjo najboljših armad na svetu.

Borzna poročila.

Curih, 20. avgusta. Beograd 10.—, Pariz 16.34375, London 21.725, New York 435.375, Bruselj 73.375, Milan 22.925, Amsterdam 240.20, Berlin 175.425, Dunaj 80.90 — 82.10, Praga 15.19, Varšava 82.40, Budimpešta 8.25.

Anketa o vajencih

Priprave za ustanovitev organizacije za zaščito zdravja vajencev

Ljubljana, 20. avgusta

Delavska zbornica v Ljubljani je 25. marca sklicala anketo o vajenskih vprašanjih. Anketa je zbudila v javnosti mnogo zanimanja in odmevov. Sedaj so izšli referati, ki so bili na sporedu ankete, in zapiski razprave v obširni brošuri. Zbranega je izredno mnogo gradiva, ki mora zanimati ne le naše socialne delavce, temveč tudi vse, ki se pečajo z našimi gospodarskimi vprašanji, razvojem industrije in obrti, zdravstvom širših plasti prebivalstva in s strokovnim šolstvom. Zato bo tudi brošura razdeljena vsem pristojnim uradom, gospodarskim, zdravstvenim in socialnim ustanovam in organizacijam.

Namen ankete je bil predvsem osvetliti socialne razmere, v katerih žive vajenci pri nas, in opozoriti na najnujnejše ukrepe za socialno in zdravstveno zaščito vajencev. Uspehi ankete se seveda niso mogli takoj pokazati; na anketi tudi ni prišlo do nobenih sklepov in niti ne do soglasja med udeleženci, ki so se ločili ostro v dva tabora, med zastopnike in zagovornike delavstva ter med zastopnike delodajalcev. Tudi posamezni referenti in zastopniki socialnih in zdravstvenih zavodov so se morali opredeliti: zagovarjali so reforme v strokovnem šolstvu, zavzemali se za zboljšanje zdravstvenih in socialnih razmer ter za ureditev delovnih odnosov med vajenci in mojstri. Zastopniki delodajalcev so dokazovali, da ni nihče upravičen razen mojstrov, vmešavati se v vprašanje odnosov med vajenci in mojstri ter da vajenci spadajo pod očetovsko nadzorstvo in zaščito mojstrov, ki so sami odgovorni za ureditev delovnih odnosov. To stališče so zastopniki delavstva odločno pobijali, sklicujoč se na socialno zakonodajo. Dokazovali so, da je bila anketa potrebna ter navajali primere, v kako neurejenih razmerah žive vajenci.

Že zaradi gradiva, ki je bilo zbrano na anketi in je sedaj objavljeno, je bila anketa potrebna. Kdor bo pazljivo proučil referate in rezultate pismene ankete delavske zbornice, si bo lahko napravil sam stvarno sliko o socialnih razmerah naših vajencev. Doslej še ni priredila nobena druga delavska zbornica v državi ankete o vajenskih vprašanjih, zato je treba to delo upoštevati in izreči pobudnikom in organizatorjem priznanje. Zbrano gradivo bo nedvomno dobro služilo kot podlaga in upravičilo socialnih ukrepov in akcij. Zvedeli smo, da so stopila v ospredje vprašanja našega strokovnega šolstva in da bo ing. arh. R. Kregar, ki je tudi referiral na anketi o izpopolnitvi strokovne vzgoje našega obrtnega naraščaja, spisal po naročilu banske uprave knjigo o strokovnem šolstvu. Razen tega je iz vrst naših socialnih ustanov pobuda o ustanovitvi »delovne skupnosti za zaščito zdravja vajencev«.

Kažejo se torej znaki, da je za vajenska vprašanja v naši javnosti čimdalje več resnega zanimanja in da anketa ne bo ostala brez sadov.

Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani je razposlal pred tedni raznim ustanovam in zavodom okrožnico, v kateri utemeljujejo potrebo poživljanja bolehnih vajencev v počitniške kolonije in organizacije interesiranih ustanov v ta namen.

V okrožnici ugotavljajo, da so vajenci v mnogih primerih tako telesno nerazviti, da je ogroženo njihovo zdravje. Ta pojav lahko postane usoden za ves narod, ako bo njegov delovni naraščaj propadal še naprej. Zato bi bilo neobhodno potrebno odstraniti vzroke slabih zdravstvenih razmer ali vsaj omiliti njihove škodljive posledice. Zlasti so potrebni preventivni ukrepi za zatiranje tuberkuloze in bolezni sploh, ki nastopajo zaradi premajhne telesne odpornosti.

Obrnili so se na ustanove in organizacije, naj bi jim odgovorili, kaj mislijo o ustanovitvi »delovne skupnosti za zaščito zdravja vajencev«. Člani te skupnosti bi bili ZTOI, DZ, inspekcija dela, higijenski zavod, Trgovsko bolniško in podporno društvo, Protituberkulozna zveza, Unija za zaščito otrok, »Dobrodelnost«, Zveza obrtniških društev za dravsko banovino, Zveza slovenskih obrtnikov, OUZD itd.

Namen ustanove bi bil zbiranje sredstev za zdravstveno zaščito delovnega naraščaja, organizacija in izvajanje zaščite. Predvsem bi bilo treba organizirati redne, sistematske zdravniške preglede vajencev; zdravniki bi dajali vajencem in mojstrom na podlagi teh pregledov navodila o prehrani in stanovanju in staršem v primeru potrebe nasvete o spremembi poklica njihovih otrok. OUZD bi prevzel vse obveznosti, ki so dopustne po zakonu o zavarovanju delavcev; nudil bi vajencem zdravniško pomoč in denarne podpore. Dal bi tudi potrebne prostore in osebje za organizacijo. S sodelovanjem drugih ustanov bi bila omogočena smotrena razširitev in izpopolnitev zdravstvenega skrbstva predvsem v preventivnem pogledu.

Zamišljena je organizacija vajenskih zdravstvenih kolonij. Stroške za kolonije bi krili iz hranarine bolehnih vajencev — 4 Din do 18. leta starosti na dan ali 6.4 Din za vajence nad 18 let starosti — ostanek, okrog 15 Din pa s prispevki staršev, mojstrov in iz subvencij ustanov. Kolonije bi poslovale vse leto.

Povabljene ustanove so po večini pokazale razumevanje za to organizacijo zdravstvene zaščite vajencev. Najbrže bo prišlo kmalu do ustanovitve potrebne ustanove, vendar je vprašanje, če bodo mogle zdravstvene kolonije začeti poslovati že letos.

Most čez Kokro v Kranju

Nova pridobitev za razvoj kranjskega mesta

Kranj, 18. avgusta

Most čez Kokro že grade. Starodavni Kranj izgublja na vseh koncih in krajih svojo staro sliko in obliko. Gaštejska gmajna, Farovška loka in Gorenja Sava so danes pozidane s tovarnami in pripadajočimi objekti. Kokrško predmestje je dobilo polno novih vil in hiš, velik cestni promet in gospodarski razmah. Sedaj bo tudi v starem delu mesta okrog cerkve promet in gospodarski razvoj oživljen. Gradnja lesenega mostu čez Kokro med župniščem in škofijo je zadosti močen glasnik nove dobe. Izlicitiral jo je dne 26. julija tesarski mojster Kavka iz Ljubljane za 300.000 din. Dela so pričeli pred tednom. Most bo zgrajen iz smrekovega in hrastovega lesa in bo v velikem loku segal čez 30 m globoko sotesko Kokre. Lok se bo vzpenjal s kranjske strani na hujansko in bo na obeh straneh oprt v skalo z betonskimi podstavki. Dolg bo 85 m, cestišče pa bo široko 3.70 m ter bo na obeh straneh oprto na lok, na sredi pa nanj obešeno. Nosilnost mostu bo 3000 kg, imel bo streho, krito z eternitom, in bo tudi sicer dobro zavarovan proti dežju s pločevino. Mostovi take vrste lahko vzdržijo tudi 100 do 200 let. Kranjski most bo menda edini te vrste v Jugoslaviji. Načrt zanj je napravil inž. Dimnik, profesor na srednji tehniški šoli v Ljubljani. Konstruktivno bo zelo zanimiv, razgled z njega na divjo kokrško sotesko in na vzhodno stran Kranja pa prav svojevrsten.

V strugi so tesarji najprej zabili pilote, na katere bodo pričeli graditi oder v treh ali štirih etažah, na kar bodo šele mogli pričeti graditi lok in cestišče. Računajo, da bo most v dveh do treh mesecih zgrajen. Škoda je le, da je dohod k mostu med župniščem in škofijo tako ozek. Za sedaj je zaposlenih okrog 20 delavcev. Če pa naj bi most služil kot dohod z vzhodne strani v Kranj, bo pač treba nanj navezati ceste s Primskovega, Šenčurja in Cerčič. Že danes se glede na pomen mostu lahko reče, da bo na hujanskem polju onkraj Kranja nastala nova naselbina, ki bo na razsežni ravnini imela dovolj prostora za neoviran razvoj.

Strašna ljubavna tragedija na vasi

Nezvesta žena mrtva, ljubimec in njen mož smrtno nevarno ranjena

V vasi Radonič blizu Šibenika se je odigrala strašna rodbinska drama v hiši posestnika Mate Nakiča. Mate, ki je star 32 let, se je pred osmimi leti oženil s sedaj 30letno Ano Ševrdijo, ki mu je v zakonu rodila troje otrok, dva dečka in deklico. Ana je bila precej temperamentna in se je tudi rada ozirala za drugimi. Nedavno je začela ljubavno razmerje s 25letnim Božo Nakičem. Po vasi so kmalu začeli šušljati o tem in govorice so prišle na ušesa tudi Matu, ki je ženo večkrat opominjal, naj preneha to razmerje, ker se sicer ne bo dobro končalo.

Toda Ana ni odnehala in je odkrito priznala možu, da ga ne mara več, ker ljubi Boža. Zaradi tega je prišlo do čestih prepirov in pretepov. Mato je tudi ljubčka svoje žene opozoril, naj se izogiba njegove hiše, toda Božo je bil preveč pod vplivom Ane, ki mu je zagrozila, da ga ubije, če jo pusti. Tako je to razmerje trajalo še naprej. Nedavno je Mato zvedel, da je Ana sklenila pobegniti z Božom in da ga namerava ubiti, če bi jima bil napoti. Zato se je mož odločil, da napravi vsemu konec.

Pred dnevi je ženi rekel, da gre po opravkih v Šibenik in je res okrog 5. popoldne odšel od doma. Komaj je izginil, že je poslala Ana svojega sina k Boži, češ, naj pride, ker moža vso noč ne bo doma. Ljubček je res prišel in sta z ženo prijetno kramljala.

Okrog 3. zjutraj se je Mato nenadoma vrnil in zalotil ženo z ljubčkom v zakonski postelji. Bliskoma je potegnil nož in zabodel šestkrat Boža v prsa, hrbet in v obraz. Zasačena nezvesta žena je planila s postelje, pograbila drug nož in z njim sunila moža v hrbet. Mato je padel in je žena hotela, da ga še enkrat sune. Prav to je postalo zanjo usodno. Mož je zbral vse svoje sile in silovito zamahnil z nožem ter jo zadel v srce, da je bila takoj mrtva.

Otroci v sosedni sobi so začeli kričati na pomoč. Prihiteli so sosedi, ki so bili priča strašnega prizora. Vsa soba je bila v krvi. V mlakah krvi so ležali mož, žena in njen ljubček. Boža so prepeljali z avtomobilom v šibeniško bolnišnico, kjer so ga operirali, vendar pa je malo upanja, da bo okrevai. Mate je ostal doma, pa tudi njegovo stanje je precej resno, ker ima ranjena črева. Tako so ostali otroci brez staršev, izročeni na milost in nemilost tujim ljudem.

SPORT

Priprave na kolesarskem dirkališču. Ni se pričakovalo, da bo razpis medklubskih dirkališčnih dirk po »Hermesovi« kolesarski sekciji naletelo med mladimi kolesarji na tak odziv, kakor se vidi. Čeprav je bila po enoinpolletnem počivanju dirkališčna proga razorana od deževja, ki je spralo ves »leš« s proge na notranjo stran, tako da je povsod visoko molelo kamenje iz zemlje, so se dirkači kar zagnali na treniranje. Nič jim ni bilo, če je kolo kar poskakovalo po grebenasti progi kakor na »cross-country«-skem tekmovanju, samo da se je vrtelo. In vedno bolje gre, kajti proga se polagoma urejuje in je ves drug teden pričakovati pravi dirkališčni dirndaj, ki se bo 29. t. m. spremenil v resno in nervozno borbo. Da je organizator mogel tako prireditev objaviti, je v prvi vrsti zasluga zastopnika tovarne »Diamant«-Werke« A. Führna, ker je poklonil prireditelju vse nagrade za celoten program, ki obsega 9 točk. So to: praktični kolesarski predmeti, pokal, kipi, diplome, kolajne itd., ki bodo razstavljeni v trgovini tvrdke Jax in sin. Izložbo tvrdke A. Goree pa krasi prelep prehodni pokal mestne občine ljubljanske iz l. 1933 in se zdi, da mu bo letos njegova prihodnost odklenkala. Da si bo te zanimive dirke mogel vsakdo ogledati, je določena zelo nizka vstopnina.

Zadnji čas

— Za vas gospodična, bi šel na konec sveta.

— Zadnji čas, da odidete.

Novinarji opozarjajo

vsa podjetja in ustanove, ki so dobila okrožnico ljubljanske sekcije JNU in odbora za prireditev razstave slovenskega novinarstva zaradi oglasov v spominski knjigi,

da je akcija zbiranja oglasov pred zaključkom in da je mogoče uvrstiti oglase v to knjigo trajne vrednosti samo še te dni.

Iz Maribora

— **Seja mestnega sveta.** Mestni župan je sklical za četrtek 26. t. m. ob 18. v mestno posvetovalnico sejo mariborskega mestnega sveta. Med drugim bodo na seji razpravljali tudi o regulaciji Glavnega trga.

— **Za najboljšo sliko Pohorja.** V začetku septembra bo v okviru letošnjega kongresa Zveze planinskih društev kraljevine Jugoslavije tudi posebna razstava slik v Novem Sadu, ki bo nedvomno zbrala zelo zanimiv material naših pridnih fotoamaterjev in planincev-fotografov ter nam bo zopet odkrila kak neznan motiv z naših prekrasnih planin. Tujskoprometna zveza Putnik v Mariboru je ob tej priliki določila nagrado 500 din za najboljšo sliko z našega Pohorja ali pa za najboljšo tujsko prometno sliko s področja mariborske oblasti sploh.

— **Nesreča jezdeca.** Ko je v torek popoldne jezdil 17letni dijak Miloš Rems na izprehod, ga je konj vrgel raz sebe. Miloš je tako nesrečno padel, da si je zlomil levo ključnico in dobil hude notranje poškodbe. Ponesrečenca so prepeljali v tukajšnjo bolnico.

— **Tatinski berač.** V stanovanje profesorja dr. Dolarja je prišel starejši berač in prosil profesorjevo soprogo za milodar, ki ga je tudi dobil. Ko je berač odšel, je Dolarjeva ugotovila, da je berač odnesel hranilno knjižico, v kateri je bilo 400 din gotovine. Tatinskega berača zasleduje policija.

— **Adamičeva vila oplenjena.** Te dni so neznani storilci vlomili v poletno vilo kranjskega industrijalca Adamiča v Murščaku in ukradli vso posteljnino, obleko in perilo, tako da je škode okoli 3000 din. Daktiloskop mariborske policije g. Grobin je odkril nekaj dragocenih sledov, ki bodo dobro služili preiskavi.

— **Zagonetna smrt.** Včeraj zjutraj so ljudje našli pri Reški šoli blizu Hoč truplo 35letnega Antona Špureja iz Radizela. Mož je bil mrtev. Preko njegovega trupla je ležalo kolo, na temenu glave pa so orožniki odkrili malo rano. Sumijo, da je Špureja zadela kap, ni pa izključena nesreča ali pa zločin. Uvedena je preiskava.

Iz Celja

—c **Na strokovni nadaljevalni šoli v Celju** bo vpisovanje v nedeljo 22. t. m. od 9. do 12. v šolski pisarni. Pri vpisu je treba predložiti krstni (rojstni) list, izpričevalo o poslednjem šolanju, učno pogodbo in zdravniško potrdilo o telesni sposobnosti. V nedeljo 29. t. m. naj se zberejo vsi učenci in učenke ob 8. zjutraj v telovadnici zaradi dodelitve v razrede in določitve učnih ur. Mojstri in mojstrice naj pošljejo ta dan vse šoloobvezne učence in učenke v šolo, ker se po izvršeni dodelitvi v posamezne razrede ne bodo mogle upoštevati posebne želje.

—c **Na II. drž. deški narodni šoli v Celju** (prej okoliški šoli) bo naknadno vpisovanje novincev v sredo 1. septembra od 8. do 12. Po zakonu o narodnih šolah morajo biti novinci zdravniško pregledani. Starši šoloobveznih otrok se pozivajo, da pripeljejo 1. septembra dečke v šolo k zdravniškemu pregledu in vpisu. Otvoritvena služba božja bo 2. septembra, redni pouk pa se bo pričel 3. septembra. Vpisovanje otrok v otroški vrtec na Mariborski cesti bo 1. septembra od 8. do 12. ure.

—c **V celjski bolnici** sta umrla v sredo 63letni občinski revež Andrej Pobec iz Celja in 45letni čevljar Valentin Koželj iz Žalca.

—c **Nogomet.** V nedeljo 22. t. m. ob 17. se bo pričela na igrišču pri »Skalni kleti« zanimiva prijateljska nogometna tekma med ŽSK Hermesom iz Ljubljane in celjskimi Atletiki. Ob 15.30 se bo pričela predtekma med kombiniranima moštvoma Atletikov in Olimpa.

—c **Tri nesreče.** V četrtek okrog 11. dopoldne je trčil 27letni čevljar Jože Kropušek iz Bočne pri Gornjem gradu na križišču Krekove in Dečkove ceste v Celju v avtomobil trgovskega zastopnika Gasparija iz Maribora. Pri karambolu, ki ga je Kropušek sam zakrivil, je Kropušku počila lobanja. V torek je padel 16letni posestnikov sin Franc Roško iz Cvetkovcev pri Veliki Nedelji doma s kozolca pet metrov globoko in si razbil desno koleno. Istega dne je padla 13letna rudarjeva hčerka Ljudmila Zalokarjeva iz Brezna pri Laškem s hruške in si zlomila desno roko v podlaktu. Ponesrečenci se zdravijo v celjski bolnici.

Kolesarske nesreče

Kranj, 19. avgusta

Včeraj okrog 2. popoldne, ko hite delavci na delo v tovarne, dočim se drugi vračajo domov, sta na Cojzovi cesti trčila skupaj s kolesi delavka v »Semperitu« Marija Lajevic s Primskovega in še neugotovljen kolesar. Pri padcu je Lajovčeva dobila hude poškodbe na glavi, omajalo se ji je tudi več zob v ustih in so jo morali odpeljati k zdravniku. Neprevidni kolesar, ki je Lajovčevo podrl, je naglo odpeljal dalje. V teku enega tedna je bila to na Cojzovi cesti druga nesreča.

Skoro istočasno se je na Gajštejskem klancu prevrnil s kolesom slikarski mojster Alojzij Frantar iz Stražišča. Kako je ta padel, še ni ugotovljeno. Dobil je hude odrgnine in udarce po vsem telesu, pretresel pa si je tudi možgane. Z reševalnim avtomobilom so ga odpeljali k zdravniku dr. Fajdigi, ki ga je pregledal in obvezal, nato pa odpustil v domačo oskrbo.

Ob tej priliki moramo pohvaliti reševalno službo kranjskih gasilcev, ki imajo zadnje čase polne roke dela, saj ne mine dan, da bi ne bilo vsaj enega, če ne več transportov. Za industrijski Kranj in za vso Gorenjsko je kranjski reševalni avto pravi blagoslov, saj so vsi reševalci vedno takoj na delu, da nudijo prvo pomoč. Kranjski občini pa svetujemo, naj spričo povečanega prometa na vseh cestah že vendar enkrat izda cestno-policijski red, ki naj se res strogo izvaja, ker bo s tem marsikatera nesreča preprečena. Mnoge nesreče zadnjega tedna naj dovolj glasno uče.

Tekme ljubljanske sokolske župe

bodo jutri in v nedeljo na telovadišču Ljubljanskega Sokola

Po lepem pomladanskem zboru sokolstva dne 9. maja ter po dobro uspelih okrožnih in društvenih javnih telovadbah je župa za mesec avgusta določila tekme članstva in naraščaja v prostih panogah (lahki atletiki). Deževna pomlad in poletje ter odsotne priprave za javne telovadbe so sicer močno ovirale vadbo v tej zdravi vaji, vendar pa je sokolska delavnost močno napredovala tudi tam, kjer je treba postaviti moža-borca in ženo-junakinjo. Premagovati ovire, izogibati se pomehkuženju, boriti se, samo ne podleči, — ta gesla sokolske vzgoje so prešla mlademu sokolskemu rodu v meso in kri, v mozeg in srce, v duha in telo.

To trditev bo izpričala nedeljska sokolska tekma, ki obeta biti prava revija poživljene sokolske moči mladih sokolskih legij. In kar je glavno, tekme se to pot prvič udeležuje vsa župa, večja in manjša, stara in najmlajša društva. Dokaz so prijave za tekmo: razen 9 ljubljanskih društev se udeleže te tekme dolenjska društva Grosuplje, Sodražica, Kočevje, iz kamniškega okrožja Moravče, Domžale, Kamnik, iz Zasavja Polšnik, Litija, Šmartno pri Litiji, iz ljubljanske okolice Št. Vid, Polje, Ježica, Preserje, najštevilnejši pa so stražarji naše zahodne meje Vrhnika, Žiri, Gornji Logatec, Dolnji Logatec, Borovnica, Planina, Rakek, Grahovo, Cerknica. 33 društev je prijavilo 117 vrst ali 575 tekmovalcev za mnogoboj ter 22 vrst za izmenski tek 4x100. Člani tekmujejo v osmeroboju (100 m, 1500 m, disk, krogla, kopje, skok v višino, skok v daljino in skok ob palici), prijavljenih je 16 tekmovalcev; v peteroboju (100 m, kopje, krogla, skok v višino, skok v daljino) prijavljenih 195 tekmovalcev, moški naraščaj v petoboju (v panogah kakor člani), prijavlenih 170 tekmovalcev), članice v četveroboju (60 m, krogla, višina in daljina) prijavljenih 90 tekmovalk, ženski naraščaj v četveroboju (kakor članice, le namesto krogle mečejo malo žogo), prijavljenih 114 tekmovalk. Iz teh suhih številk razvidimo, da bo to največja tekma v župi, gotovo pa tudi ena največjih tekem te vrste v državi sploh.

Zato opozarjamo nanjo vse sokolstvo in njemu naklonjeno občistvo, posebno pa mladino, da si tekmo ogleda in se do jeseni odloči za vstop v sokolske telovadnice.

Navedila občinstvu. Tekma se začne v soboto ob 16.30 z osmerobojem članov (tek 100 m, skok ob palici, disk). V nedeljo začno vsi oddelki ob 6. s tekom na 100 m in nadaljujejo tekmo na več metiščih in skočiščih ob vsakem vremenu. Za kritje velikih stroškov je določena malenkostna vstopnina v nedeljo za odrasle 2 din, za mladino do 14 leta 1 Din. V soboto bo vstop prost.

Občinstvo ima dostop skozi glavni vhod na stojišča na odru. Pripravljenih bo tudi nekaj sedežev. Prestop krožne proge za tek je zabranjen, ker bo ves prostor zavzet z metišči in skočišči. Teki na 1500 m in tek 4x100 (izločilni in končni, 22 vrst) bodo ob sklepu tekme, ki bodo trajale brzkone ves dan brez odmora. Na telovadišču se bodo nudila okrepčila.

Navedila za tekmovalce. Poleg navodil, že objavljenih v okrožnicah, sporočamo vsem društvom, načelništvom in tekmovalcem še tole:

1. Tekmovalci in tekmovalke društev izven Ljubljane, ki so se prijavili za brezplačna prenočišča, morajo priti takoj po prihodu v Ljubljano v župno pisarno na Taboru, kjer dobe nakazila za prenočišča. Vstop v prenočišča bo po 22. uri zabranjen.

2. Vsi tekmovalci morajo biti v nedeljo točno ob 6. v določeni telovadni opremi na telovadišču pripravljeni za zbor.

3. Tekmovanje bo trajalo nepretrgoma ter bodo tekmovalci in tekmovalke menjale se v dveh skupinah imeli kosilo ob 12. in ob 13. Tekmovalci izven Ljubljane bodo imeli kosilo v Delavskem domu tik ob telovadišču za ceno 4 do 6 din.

4. Moški se preoblačijo v telovadnici v Narodnem domu, ženske na telovadišču.

— **Sokolska župa Ljubljana.**

Obisk gojencev varšavske visoke šole za telesno vzgojo

Varšavska visoka šola za telesno vzgojo je na pobudo direktorja instituta dr. Zigmunda Giljeviča sklenila prirediti velikopotezno propagando za telesno vzgojo v srednjeevropskih in balkanskih državah. V ta namen se je ves zavod z učitelji in gojenci odpravil na dober mesec dni trajajoče potovanje. 63 članov ekspedicije je 5. t. m. zapustilo Varšavo, da prepotuje Rumunijo, Bolgarijo, Jugoslavijo, Italijo in se preko Madžarske vrne v Varšavo. V prestolnicah in v večjih kulturnih središčih se bo zavod ustavil, navezal stike s činitelji telesne vzgoje in priredil akademije s telovadnim, literarnim in pevskim programom, da prikaže pri tem svojo telovadno metodo. Kakor je znano, namerava institut sprejeti Tyršev sokolski sistem. Gojenci imajo s seboj vse priprave za take prireditve in poljske narodne noše, ker bodo povsod nastopali z najlepšimi poljskimi narodnimi plesi.

Na pobudo g. Selimira Radovanovića, Sokola-Jugoslovena, ki je zdaj gojenec tega zavoda, in privatnega docenta g. dr. Boža Škerlja iz Ljubljane, ki je bil pred dvema letoma na posebnem študiju na zavodu, bo institut na svojem povratku obiskal tudi Ljubljano. Iz zastopnikov ljubljanske Sokolske župe, na katero se je obrnil, ter iz zastopnikov Jugoslovensko-poljske lige in mestne občine ljubljanske se je sestavil poseben odbor za sprejem. Sporazumno z vodstvom varšavske visoke šole je ta odbor določil naslednji spored bivanja poljskih gostov: Dne 28. t. m. ob 13.18 sprejem na kolodvoru. Ob 17. na telovadišču Ljubljanskega Sokola javna prireditev gostov, Sokolske župe in morebiti hazenske družine kakega ljubljanskega sportnega kluba. Na Bellevue skupna večerja gostom v pozdrav. Dne 29. t. m. izlet z avtobusi na Bled in v Bohinj, ob 20. na Taboru poljsko-jugoslovenski večer z bogatim sporedom telovadbe, pesmi, recitacij in narodnih kol. Po akademiji bo v vseh prostorih Sokolskega doma družabni večer. Dne 30. t. m. dopoldne si bodo gostje ogledali telesnovzgojne naprave ljubljanskih sokolskih in sportnih društev in ljubljanske zanimivosti, popoldne pa bodo odpotovali potem v Postojno.

Prihod dragih gostov bo vnovič zgovorno poudaril kulturno vrednost telovadbe, ki je pri nas že na dostojni višini kljub dejstvu, da se zanjo briga le zasebna pobuda brez zadosne državne podpore. Prihod bo dal nove prilike za poglobitev poljskih in jugoslovenskih stikov in poderta slovansko skupnost, ki ima v telovadbi svojo najmočnejšo vez. Opozarjamo sokolsko, sportno in drugo javnost, da se sprejema redkih gostov in vseh prireditev udeleži.

Regulacija Lipnišce

Lipnica, 19. avgusta.

Lipnišca izvira pod Jelovico, pri Kolnici je zelo nedolžen potoček, na videz, kajti v svojem spodnjem toku dela mnogo preglavice zlasti Brezovčanom, ki imajo postavljeno svojo vasico na višini v Lipniški dolini tako lepo, da imajo sicer lep razgled in solnce, a ne tako trdnih tal, kakor bi želeli. Nevarnost, da se ta ali ona hiša, morda gospodarsko poslopje zruši zaradi posipanja velikanskih meli, ki jih izpodjeda Lipnišca, je narekovala pristojnim krogom, da so začeli že lani regulirati potok, letos pa delo nadaljujejo in popravljajo, kolikor je potrebno. Lipnišca se vije in krivi v neštetih krivuljah in zamaka svet, pa hočejo zaradi tega potok sedaj usmeriti v kolikor mogoče ravno črto, da bodo obvarovani bregovi, predvsem desni breg, kjer so sipine. Piloti in gosti prapleti naj preprečijo nadaljnje izpodjedanje brežin. Delo kaže prav uspešen napredek ter obstoji upanje, da bo v par letih Lipnišca docela ukročena. Regulacijska dela se izvršujejo s sredstvi hudourniškega odseka pri tehničnem oddelku banske uprave.

Iz Kranja

Tudi krave kradejo. Posestnik Valentin Košnik vulgo Benle iz Strahinja je pred 5 tedni kupil od nekega posestnika v Gradu pri Cerkljah kravo. V noči na sredo so mu jo pa tatovi odpeljali iz hleva in ni nobenega sledu za njo. Kravo in tatove iščejo sedaj orožniki.

Češki gasilci v Kranju. Na svojem obisku v Sloveniji so se češki delegati, ki so bili na kongresu gasilskih zvez v Zagrebu, ustavili tudi v Kranju, kamor so prispeli v sredo popoldne. Češke delegate, tri po številu, med njimi g. Antonin Weiss, generalni tajnik »Češke gasilske jednote« in podstarešina v odboru slovanskih gasilskih zvez, je spremljalo na poti po Gorenjski večje število Ljubljančanov. Po prihodu v Kranj je bilo gostom servirano v hotelu »Jelen« kosilo, nato pa so si ogledali vse naprave, dom in inventar kranjske gasilske čete. Gostje, ki so imeli svoj avtobus, so se odpeljali tudi v Radovljico in na Bled, odkoder so se zvečer vrnili v Ljubljano in ponoči odpotovali domov na Češko.

Nagla smrt. V torek zvečer je na Rupi nenadoma umrl posestnik Jagodic Franc vulgo Kern. Popolnde je še kosil otavo, ko pa je zvečer prišel domov, se je v veži sesedel in je bil takoj mrtev. Zadela ga je kap. Jagodic zapušča ženo in več nedoraslih otrok. Zanimivo je, da je enake smrti pred leti umrl tudi njegov oče, ki ga je zadela kap med kosilom.

Kranjski gasilci na razstavi v Zagrebu. Ob priliki gasilskega kongresa v Zagrebu se je vršila gasilska razstava, katere so se udeležili tudi kranjski gasilci. Razstavili so model gasilskega doma, vsega inventarja, razne slike in napise.

Pisarne »Putnika« ne bo. Letos spomladi je bila s strani pristojnih faktorjev zagotovljena otvoritev »Putnikove« pisarne v Kranju. Mišljena je bila tudi zgradnja posebnega paviljona, kjer bi mogel »Putnik« popolnoma razviti vse sile za razmah in razvoj tujskega prometa v Kranju. Potem je bila gradnja paviljona preložena na prihodnje leto. Pisarna naj bi se pa zaenkrat otvorila v kakem drugem lokalu. Otvoritev pisarne se je odlašala od meseca do meseca in sedaj ob koncu sezone bi bil »Putnik« po zadnjih informacijah iz Beograda pripravljen otvoriti le informacijski biro v pisarni Združenja trgovcev, o ostalih poslih (na pr. prodaja železniških kart) pa noče ničesar slišati. Poste informacijskega biroja je že sedaj vršilo Tujsko-prometno društvo.

Beležnica

KOLEDAR

Danes: Petek, 20. avgusta katoličani: Bernard.

DANAŠNJE PRIREDITVE

KINO MATICA: Ženske vladajo.
KINO IDEAL: 90 minut postanka.
KINO SLOGA: Koncert na dvoru.

DEŽURNE LEKARNE

Danes: Mr. Šušnik, Marijin trg 5, Kuralt, Gosposvetska cesta 4, Bohinec ded., Cesta 29 oktobra 31.

„Slovenski narod" l. 1868

8. VIII. št. 54 Politični razgled

C. kr. deželna vlada je z odpisom 28. t. m. štev. 4746 ukazala mestnemu magistratu, naj naznani predstojništvu društva »Sokola« vsled njegove vloge naslednje pripombe: »Po načelih ravnopravnosti jezikov so c. kr. gosposke te dežele vedno pripravljene na vse vloge, po strankah v slovenskem jeziku podane, izdajati odloke, ki se njih dotičejo, v istem jeziku, pa tudi zadostovati željam po kaki drugi poti izraženim, da bi se uradni odpravek izdal v deželnem jeziku, čeravno bi meje prave potrebe presegale. Zatoraj tudi v nazočem primerljeji ni nobenega zadržka, da bi se tukajšnjemu odpisu do 26. dne u. m., št. 3578, in njegovim prilogam ne pridala slovenska prestava.«

Kupujte domače blago!

DNEVNE VESTI

— **Polovična voznina.** Jesenski ljubljanski velesejem bo od 1. do 12. septembra. Generalna direkcija državnih železnic je odobrila polovično voznino za obrok od 27. avgusta do 12. septembra, za povratek pa od 1. do 17. septembra. Obiskovalci ljubljanskega velesejma, ki hočejo dobiti 50% popusta na železnicah, naj kupijo na odhodni postaji ali pri Putniku direktno celo vozno karto do Ljubljane in rumeno železniško legitimacijo za 2. Din. Železniške karte pri prihodu v Ljubljano ne smejo oddati, ker velja ta skupno z železniško legitimacijo, na kateri se potrdi obisk velesejma, za brezplačen povratek do odhodne postaje. Legitimacije za vstop na velesejem se kupijo v Ljubljani na velesejmu pri blagajnah.

— **II. vseslovanski mladinoslovni kongres v Ljubljani** 26., 27. in 28. avgusta t. l. pod pokroviteljstvom Nj. Vis. kneza namestnika Pavla. Kongres bo zanimiv in potreben za vsakogar, tako za znanstvenike, pedagoge, zdravnike in starše. Predavalo bo 70 mladinoslovcev iz Češkoslovaške, Poljske, Bolgarije in Jugoslavije. Zelo poučne in zanimive razstave bodo v gluhonemnici v Ljubljani v 11 sobah. 50% popust na državnih železnicah. Prijavnina samo 20 din. Poslužite se izredne prilike, udeležite se kongresa in oglejte si razstave.

KINO MATICA
TEL. 21-24

Danes poslednjič!
Vesela burka iz kmetskega življenja
ŽENSKE VLADAJO
Heli Finkenzeller — Oskar Sima
Theo Danegger

TEL. 27-30 **SLOGA**

Grandijozna opereta
KONCERT NA DVORU
Martha Eggert in Johannes Heesters

Predstave danes ob 19.15 in 21.15 uri.

— **Kongres Zveze planinskih društev** bo letos v Novem Sadu 4. in 5. septembra t. l. Po kongresu bodo izleti na Fruško goro in v Šumadijo. Udeležencem je odobren 50-odstotni popust pri voznini na drž. železnicah in plovbi po Dunavu. Interesenti dobijo podrobne informacije v pisarni SPD, Aleksandrova cesta 4-I.

— **Tujsko prometna sekcija Slovenske esperantske zveze izda tujsko propagandni album** pod naslovom »Slovenija — biser Jugoslavije« in sicer v 20.000 izvodih v formatu 24x12 cm na 96 straneh. Vse tujsko prometne činitelje naproša omenjena sekcija, naj sporoče na naslov urednika Damjana Vahna v Ljubljani, Resljeva c. 2, svoje želje in predloge, da bi bila ta edicija res lepa in vredna svojega naslova, obenem pa res služila svojemu namenu, namreč, da bo privabila čim več tujcev v naše kraje, saj bosta prihodnje leto kar dva kongresa mednarodnega značaja v Sloveniji, ko bo prirejenih tudi več krožnih potovanj.

— **Naraščanje tujskega prometa.** Število izletnikov v naši državi zadnje dni naglo narašča. S posebnimi vlaki se je pretekli teden pripeljalo iz Avstrije in Češkoslovaške mnogo tujcev na naš Jadran. Tudi s parniki prihaja dan za dnem mnogo izletnikov v naše znane kopališke kraje. Intenzivna tujsko-prometna propaganda na Angleškem je privabila mnogo Angležev in je pri njih zanimanje za našo državo izredno veliko. Poskočilo je tudi število domačih gostov v Dalmaciji. Po dobljenih poročilih so tudi drugi tujskoprometni kraji v naši državi polni tujih in domačih gostov.

— **Poljski zadružniki proučujejo naše zadružništvo.** Poljski zadružniki potujejo po naši državi, da se seznanijo z organizacijo našega zadružništva. Pri nas bodo ostali 20 dni in obiskali vsa večja zadružna središča v državi.

— **Zemlja se bo vrtela na velesejmu** in sicer v paviljonu J. Velikanski globus se bo sukal vse dni, gnal ga bo poseben motor. Na njem bodo označene vse velike kabelske postaje ter glavne letalske in plovbne proge. S posebnimi pasovi bodo označene tudi smeri poletov ruskih letalcev čez Severni tečaj v Ameriko, potegnjena bo modra žica, na njej pa bo ličen aeroplanček kazal smer teh poletov, ki pomenijo novo dobo v človeškem osvajanju zemlje in daljav.

— **Črna prst nad Bohinjem** vabi planince. V nedeljo 22. t. m. bo ob 10.30 minut sv. maša pred Orožnovo kočo. Za planince je najbolj primerno, da prenočijo v soboto v Orožnovi koči ter se povzpnejo v nedeljo zjutraj na vrh Črne prsti. Popoldne je še dovolj časa za poset Bohinjskega jezera, ker vodi udobna pot od Orožnove koče do Sv. Janeza. Razgled z vrha Črne prsti je edinstven. Vsi vrhovi Julijskih Alp blišče jo v polkrogu in v dolini se svetlika morje. Kdor še ni imel tega edinstvenega užitka, naj pohiti na Črno prst.

— **Na meščanski šoli na Rakeku** bodo popravni izpiti v torek 31. avgusta ob 8. Vpisovanje v I. razred bo 1. septembra od 8. do 12. in od 15. do 17. samo za občino Rakek, v I, II, III. in IV. razred pa 2. in 3. septembra, vsakokrat od 8. do 12. Ker ni dovolj prostora za vse prijavljene novince in novinke, uprava šole za šolsko leto 1937-38. ne more sprejemati učencev in učenk v I. razred iz občin Logatec in Planina. Dne 5. septembra se zbero vsi učenci in učenke ob 14. v svojih razredih, odkoder pojdejo k odkritju spomenika kralju Aleksandru I. Zedinitelju. Dne 9. septembra bo ob 8. otvoritvena služba božja, 10. septembra ob 8. je pričetek rednega pouka. — Opozarjamo starše in učence na določbe za vpis v izvestju za leto 1936-37.

— **Najdba avtomobilskega kolesa.** Na cesti med Trzinom in Depalo vasjo je našel cestar Ivan Lavrič skoro novo avtomobilsko kolo, ki ga je izročil orožniški postaji v Domžalah, kjer ga dobi lastnik nazaj.

— **Pogrešano dekle.** Od svoje babice Antonije Suchanek v Št. Vidu nad Ljubljano je neznano kam odšla že pred dvema tednoma 19letna Marija Suchanek. Baje jo je odpeljal neki moški, ki je menda češkoslovaški državljan. Suchanekova, ki je duševno nekoliko omejena, ima češkoslovaški potni list.

— **Podražitev pijač v zagrebških kavarnah.** Stavka zagrebških natakarjev, ki je bila končana z uspehom, je povzročila podražitev pijač po kavarnah, kar je zbudilo veliko nezadovoljstvo med Zagrebčani. Podražila se je tudi kava in sicer črna kava od 5 na 6.75 Din. Druge pijače so še mnogo dražje. Lastniki kavarn so preložili bremena na konzumente, natakarji pa s tem ničesar ne pridobe, zlasti še, ker so v nekaterih kavarnah zopet uvedli sistem napitnine.

— **Ne samo v visoke milijone,** temveč daleč čez milijardo sega število časnikov in časopisov, ki so doslej šli med Slovence. Na velesejmu boste videli veliko sliko, kjer vam bo učinkovito prikazano po natančnih računih, da so Slovenci v 140 letih obstoja slovenskega novinarstva prejeli doma in na tujem 1.260,056.551 izvodov časnikov in časopisov. Ogromno proizvodnjo po vojni predstavlja 16 debelih (seveda le naslikanih) knjig, vsaka z nad 50 milijoni izvodov časnikov in časopisov.

— **Nič manj kakor 54 velikih grafikonov** je že izvršil slikarski atelje pod vodstvom akademskega slikarja Rajka Šubica na ljubljanskem velesejmu. Vsi ti grafikoni in zemljevidi bodo krasili prostrane dvorane v štirih paviljonih, ki so namenjeni razstavi slovenskega novinarstva. Po štiri do šest kvadratnih metrov so velike te slike. Za vsako so bile potrebne dolge ure študija, računanja in preračunavanja, potem pa je bilo treba mrtve številke predstaviti kolikor mogoče nazorno. Ustvarjene so bile mojstrovine, s kakršnimi se doslej ni mogla postaviti nobena razstava v Ljubljani. Ne samo, da je vsak grafikon estetsko lepo izveden, marveč so tudi najabstraktnejše reči duhovito in originalno prikazane. »Rojstvo oglasa«, ali »Prihod tujih novin v tujskoprometni sezoni v Slovenijo«, ali pa »Izvoz novin našim izseljencem po vsem svetu«, — videli boste letos na velesejmu, kaj vse se da najučinkovitejše prikazati v sliki, številki in besedah.

— **V duševni zmedenosti napadel prijatelje in izvršil samomor.** Včeraj je v zaporu okrožnega sodišča v Novem Sadu bivši orožniški narednik Gjurković napadel s čevljarskim nožem dva prijatelja. Eden izmed njih je že umrl. Gjurković je bil v preiskovalnem zaporu že šest mesecev, ker je letos marca ustrelil kmeta Kicoševa. Sodišče je odložilo razpravo, dokler ne bi psihiatri preiskali njegovega duševnega stanja. Doslej je bil miren in se je sestajal pogosto s svojimi prijatelji. Gjurković je nenadno pograbil čevljarski nož in v besnosti napadel upravnika Somborca, ki sta mu prihitela na pomoč dva uradnika, pri tem pa je ranil še enega izmed njih Manojlovića. Zabodel mu je nož globoko v prsi. Manojlović je kmalu po napadu umrl in preden so prihiteli čuvaji, se je Gjurković zabodel še sam ter se zgrudil mrtev poleg Manojlovića.

— **Huda kazen za posiljevalca.** Pred okrožnim sodiščem v Smederevu se je zagovarjal posestnik Dragomir Cvetković iz Vučaka zaradi posilstva. Mož je bil sicer oženjen, vendar je bil na glasu hudega Don Juana. Nedavno je zvabil v svojo hišo tri sestre ločenke nekega posestnika iz Sremske Mitrovice in jih posilil. Obsojen je bil na dve leti ječe, plačati pa mora tudi 150.000 din odškodnine.

— **Maščevanje varane žene.** Posestnik Jovan Domonkoš iz Malega Peska pri Stari Kaniži se je sicer poročil šele pred meseci, kljub temu pa je zahajal k nki ločenki v vas. O tem je zvedela njegova precej energična ženica Juliška. Ko je Domonkoš nedavno zopet vasoval pri ločenki je najela dva moška in z njima vred vdrla v hišo moževe ljubice. Vsi trije so pošteno premlatili nezvestega moža, ga nato zvlekli pred hišo ter ga privezali k drevesu, da se mu je smejala vsa vas. Nato je vpričo zvezanega moža Juliška pošteno nabutala tudi ločenko, po končanem poslu pa je zmagovito odkorakala z bojišča. Moža so popoldne odvezali sosedje in se je ves zgrevan vrnil domov, kjer ga najbrže čaka še ena porcija kazni.

— **Dobave.** Gradbeni oddelek direkcije drž. železnic v Ljubljani sprejema do 24. avgusta ponudbe za dobavo 2000 komadov brezovih metel, strojni oddelek pa do 30. avgusta za dobavo raznih azbestnih vrvic.

— **Licitacije.** Dne 21. avgusta bo v pisarni garnizijske uprave v Ljubljani licitacija za oddajo prodaje raznega peciva in bureka pod zakup. — Dne 21. avgusta bo v intendanturi štaba dravske divizijske oblasti v Ljubljani licitacija za dobavo raznih pisarniških potrebščin. — Ofertalno licitacijo za dobavo svežega mesa bo 23. avgusta v Slov. Bistrici, 24. avgusta v Ljubljani, 25. avgusta v Mariboru in Bohinjski Beli in 27. avgusta v Ptuju, Novem mestu in Mojstrani za potrebe vojaštva za čas od 1. oktobra t. l. do 31. marca 1938. — Dne 21. avgusta bo v inženjerskem oddelku štaba dravske divizijske oblasti v Ljubljani licitacija za popravilo vojaškega objekta v Ljubljani ter dne 26. avgusta za popravilo riborskega vojnega okrožja.

— **Vreme.** Vremenska napoved pravi, da bo po večini jasno in toplo. Včeraj je nekoliko deževalo v Zagrebu. Najvišja temperatura je znašala v Splitu 30, v Skoplju 29, v Mariboru 26, v Ljubljani, Zagrebu in Beogradu 25, v Sarajevu 23. Davi je kazal barometer v Ljubljani 764, temperatura je znašala 15.4.

Iz Ljubljane

—lj **Na III. drž. realni gimnaziji v Ljubljani** se prično popravni izpiti v torek 24. t. m. popoldne. Natančen razpored teh izpitov visi na oglasni deski v avli. Vpisovanje v I. razred bo v ravnateljevi pisarni 2. septembra dopoldne za začetne črke A — H, popoldne za črke I — L, 3. sept. dopoldne za začetne črke M — Š, popoldne za črke T — Ž. Vpisovanje lanskih učencev v II.—VIII. razred bo 2. sept. od 8.—11. po navodilu na oglasni deski. Vpisovanje učencev s tujih zavodov bo 4. sept. v ravnateljevi pisarni dopoldne za začetne črke A — L, popoldne za črke M — Ž.

—lj **Ribji trg davi brez morskih rib.** Morske ribe so danes prispele na trg šele v poznih tržnih urah, zato se mnoge gospodinje niso mogle založiti z njimi. Tudi rečnih rib ni bilo mnogo naprodaj. Ščuke so prodajali po 16 do 20 Din kg, smuč ali dunavsko postrv po 20 do 24 din, lipana po 32 din in postrvi po 40 din kg.

—lj **Tatinski prsti povsod.** Te dni se je nekdo vtihotapil v stanovanje Alojzije Bezlajeve na Resljevi cesti št. 12 in ji ukradel iz omare 2500 din. Prav tako se je doslej še neizsledeni vlomilec zmuznil predvčerajšnjim v stanovanje Ivana Rupena na Sv. Jerneja cesti št. 8 ter ukradel 500 din vreden fotoaparat znamke Voigtländer s torbico vred. Torbico so pozneje našli v neki veži v Dalmatinovi ulici. Pred dnevi se je splazil ponoči neznanec na vrt hiše št. 4 v Herbersteinovi ulici, kjer je ukradel iz pralnice za 500 din še mokrega perila, ki je bilo označeno z monogramom O. T. Z vrta Keršičeve gostilne na Celovški cesti je tat odnesel Stanislavu Voku 200 din vreden siv suknjič. Iz stanovanja Jere Snoj na Sv. Petra cesti št. 52 je bila te dni ukradena nikeljnasta moška ura in manjša vsota gotovine. S prodajne mize na Vodnikovem trgu je nekdo ukradel Jerneju Porenti iz Daljne vasi 2 namizna prta, vredna 100 din.

—lj **Društvo »Sočan«** priredi v nedeljo 22. t. m. izlet k tovarišu Bačnarju v Reteče—Gorenjo vas. Odhod s kolodvora ob 11.48 Izletniki naj se zglase v pisarni »Sočana« Prireditelji.

—lj **»Pri kmetu«** na Goposvetski cesti danes velika izbira morskih rib.

Iz Škofje Loke

Velika gasilska svečanost bo v nedeljo 22. t. m. v Selcih nad Škofjo Loko. Domačini slave 40 letnico obstoja svoje gasilske edinice in to priliko je porabila tudi župa, ki bo imela tega dne v Selcih svoj zlet. Svečanosti se bodo pričele popoldne. Na sporedu so pozdravi in nagovori, odlikovanja zaslužnih gasilskih veteranov, mimohod, ob zaključku pa bo prirejena gasilska vaja, ki naj pokaže, kako so naši gasilci izvežbani v svojem človekoljubnem poslanstvu. Zabava bo v vseh prostorih Tavčarjeve domačije.

Poštenega najditelja išče! Večja vsota denarja z listinami se je izgubila na glavni poti iz Sopotnice v Škofjo Loko. Pošten najditelj naj izroči proti nagradi občinski upravi v Škofji Loki.

Iz Metlike

Dvainštiridesetletnico mature so praznovali preteklo nedeljo v Metliki maturanti ljubljanskega učiteljišča iz l. 1894-95. Udeleženci so se letos sestali v Metliki pri tovarišu Barletu Konradu, upokojenem šolskem nadzorniku. Udeleženci sestanka so si dopoldne ogledali bližnjo okolico in tudi znamenite Tri fare. Po obedu so posedeli v tovariški družbi in obujali v prijetnem razpoloženju spomine preteklih let. Pred 42 leti jih je maturiralo 20 ter jih živi še 14 in sicer: Barle Konrad, upokojeni šolski nadzornik v Metliki, Guštin Milan, učitelj v p. v Ljubljani, Kveder Dragotin, ravnatelj meščanske šole v p. v Ptuju, Jug Matej, nadučitelj v p. v Ljubljani, Miklič Karel, profesor učiteljišča v p. v Celovcu, Munda Anton, profesor glasbe v p. na Dunaju, Plavšak Robert, nadučitelj v p. v Trbovljah, Pertl Kvirin, nadučitelj v p. v Kapeli, Reiniger Ferdo, nadučitelj v p. v Kočevju, Schmidt Albin, nadučitelj v p. v Celju, Tratar Jože, mestni učitelj v p. v Ljubljani, Zore Rudolf, nadučitelj v p. v Kranju, Zupančič Franc, nadučitelj v p. v Mariboru. Neznano pa je bivališče njihovega bivšega tovariša in pozneje poštnega uradnika Ungerja Karla. Izmed naštetih se sestanka nista udeležila dva tovariša, ki živita v inozemstvu. Udeležence je počastil tudi Engelbert Gangl, ki je sedaj na počitnicah v Metliki in je maturiral dve leti pred njimi. Izmed takratnih maturantov so v teku let umrli Bergant, Lasbacher, Markovšek, Schiller, Rus in Zierer. Prave tovariške in prijateljske vezi spapajo te bivše sošolce. Sestajali so se redno ob vsakem jubileju mature, odkar pa so v pokoju, se redno sestajajo vsako leto, enkrat pri tem, drugič pri drugem tovarišu. Vzlic temu, da praznujejo že tako visoke jubileje, so vsi kar dobro ohranjeni, kar pravi večni mladeniči. Zanimivo je tudi to, da so bili ti učitelji kaj malo deležni takih dobrot, kakor jih je deležno večkrat sedanje učiteljstvo. Le malokdaj so namreč povezavali svoje culice in zato Ahasverskega potovanja iz kraja v kraj skoraj niso poznali. Večina je služila v enem, dveh, največ v treh krajih vso svojo skoraj štiridesetletno službeno dobo. Želimo tej stari učiteljski generaciji, da še dolga leta v nezmanjšanem številu praznuje svoja letna svidenja.

Na proščenje k Trem faram. Na Jernejevo nedeljo, letos 29. avgusta, se zbere vsako leto pri znamenitih Treh farah pri Metliki na tisoče romarjev. Pridejo od vseh strani, da se poklonijo čudodelni Materi božji. Proščenje pri Treh farah je nad vse zanimivo. Že sam izvor, nastanek Treh far — to so tri cerkve, ena tik druge — je zavit v tajinstveno nejasnost. Dognano je, da so cerkve že zelo stare, izza 13. stoletja, ko je zagospodoval pri nas križevniški red. Proščenje se nadaljuje tudi drugo, to je angeljsko nedeljo, vendar pa je na Jerneje vo živahnejše in pestrejše. Tudi kopanje v priznano topli Kolpi na udobnem kopališču Tujsko prom. društva v Metliki si lahko vsak privošči. Pohitite v nedeljo z izletniškim vlakom v Belo Krajino, odkoder boste odnesli nove najlepše vtise.

Pijanske zgodbe

Ljubljana, 20. avgusta

Vsaki izmed njih je razgrajal na drugem koncu mesta, slednjič pa so se vendarle vsi znašli na deskah v policijskem zaporu. Stražniki so imeli snoči naporen večer, kajti spravljati pijance na policijo ni nikako šala, zlasti če se še čutijo pri moči.

Neki Ivan N. po poklicu delavec, doma iz Hodonina na Češkoslovaškem, se je primajal iz neke dalmatinske kleti na Sv. Petra cesti, na vogalu pa že klecnil in telebnil na tla. Na tleh ležeč je dajal od sebe naravnost zverinske glasove in zmerjal mimoidoče v vseh mogočih jezikih. Z vpitjem je privabil tudi stražnika, ki ga je skušal spraviti s poti. Ivan je polagoma vstajal, kakor hitro pa je bil pokonci, se je z vso silo zaletel stražniku v trebuh, z glavo naprej. Prvič mu je mož postave oprostil meneč, da se je pijančku ponesrečilo. Ivan je zopet telebnil na tla, pri poskušanem drugem vzdiganju pe je stražnik skoro odletel, ker se je zopet zagnal vanj. Stražnik se je tedaj poslužil gumijevke, ki je Ivana neverjetno hitro iztreznila, nakar je moško, med prepevanjem neznane pesmi, odkorakal z varuhom na stražnico, odkoder je moral oditi na hlad v zapor.

Polde G. pa se je znašel snoči v neki gostilni na Tyrševi cesti. Kdaj je postal pijan sploh ni mogel več ugotoviti in je stražniku, ki ga je prijel, zatrjeval, da ni bil več trezen že par let. Prijel ga je stražnik zato, ker je obkladal malo gostilničarjevo hčerko z nečednimi primbi in se sploh obnašal kot nebodigatreba. Na policiji je Polde, preden so ga položili na deske, zatrjeval, da sploh ne ve, kdo je, šele nazadnje je povedal, da je »bivši profesor«. Trditev sicer ni držala, pač pa je res, da je bil Polde, ki je doma iz okolice Ptuja, nekoč uradnik. Pozneje je hitel za ženo v Pariz, ko se mu pa je umaknila odtam v London, jo je šel iskat tudi tja. Pred meseci se je vrnil v Ljubljano in sklenil pričeti spodobno življenje, saj mu žena pošilja sleherni mesec po par angleških funtov. Nedavno si je za denar nabavil čedno obleko, v kateri je odšel na krok in še v isti noči, ko je porabil denar, prodal suknjič za 10 Din.

Bivši čevljar Jože Š., doma iz okolice Novega mesta, se je majal na Bleiweisovi cesti, v bližini gostilne, kjer točijo poceni dobro vino. Hrulil je ljudi vsevprek in nič mu ni bilo prav na svetu. Najmanj mu je bilo prav, da je prišel poni policist, ki ga je prijel pod pazduho in zavlekel v pripravljeni policijski avto, s katerim ga je odpeljal k druščini v policijske zapore.

Toneta C. so prijeli na Viču. Sedel je na kolesu, na katerem se je sumljivo majal in je padel na cesti tik pred stražnika na tla. Potem, ko je Tone prišel do glasu, je stražniku iskreno povedal, da je kolo malo prej ukradel na nekem vrtu v Rožni dolini in se nato odpeljal, ne vedoč kod in kam. »Nu, pa sem ravno prav privozil«, je črhnil ves poparjen, ko ga je tiral stražnik na policijo.

Kaj nam bo dala letošnja jesen?

Ljutomer, 18. avgusta

Po dosedanjem vremenu, povodnjih in zadnjih nevihtah s točo bodo letošnji jesenski pridelki našega kmeta v Obmurju in robovih Slovenskih goric približno naslednji:

Sadno drevje je obrodilo zadovoljivo, nekoliko slabše kakor prejšnja leta, zelo lepo pa v Medjimurju, kjer se že razvija živahna trgovina. Poleg tega bo tudi mnogo sadja za jabolčnik. Sadje, zlasti jabolka so letos manj lepa, ker so precej krastava, čemur je vzrok stalno deževje. Slive so založene dobro in bo tudi slivovke dovolj, ker se pri nas ne posveča mnogo skrbi sušenju in vkuhavanju sliv. Vinogradi so letos še precej srečno ušli toči, v kolikor jih ni obiskala že meseca maja in junija. Trsje je precej dobro založeno, mnogo pa je na grozdju peronospore, ki so jo vinogradniki komaj uničevali, niso pa v polni meri uspeli, da bi jo zatrli. Stalno deževje in zadnje povodnji so napravile največ škode krompirju, ki je dobival vse leto preveč moče. Skoraj do 50% vsega krompirja v Obmurju je vsled povodnji uničena, kar se že močno vidi sedaj, ko je njiva krompirja porumenela, nekaj pa je že suhega. Na njivah, kjer ni bilo vode, a je bilo mnogo dežja, krompir močno gnije, kolikor pa še ne gnije, ima črne pike, ki so znak njegove skorajšnje gnilobe. Z izgubo krompirja bo naš kmet močno prizadet, saj je to pridelek, ki ga je lahko uporabil povsod pri gospodinjstvu. Tudi otava je doživela svoj udarec pred košnjo, ko jo je voda poplavila, poškodovano pa deloma odnesla.

Sedaj zre kmet s strahom v bodočnost, da bi mu šiba božja ne uničila še vinogradov, koruze in ajde.

SOKOL

Sovodenj v sokolskem taboru. Trda pest je sicer udarila po idealnem sokolskem delavcu Sovodnja, učitelju g. Jankotu Štefetu in ga potisnila na Krvavo peč, Sokola samega pa na žalost onih, ki bi to želeli, niso mogli upropastiti. Nasprotno, sokolska misel je v Sovodnju, našem obmajnem naselju ob skrajnem rokavu Poljanske doline, krepko zasidrana, kar je najbolje pokazal tudi letošnji javni nastop. Nebo je sicer grozilo ves čas z dežjem, slednjič je dež le toliko ponehal, da se je mogla prireditev končati po sporedu. Na praznik svoje sokolske družine so prihitele tudi sosede iz Žirov in iz Gorenje vasi, tako da je bila sokolska enota kar osvajajoča. Najprej so počastili državno zastavo in zapeli državno in sokolsko himno, potem pa je izpregovoril br. Štefe, ki je v navdušujočem nagovoru opozarjal na dolžnosti prekaljenih Sokolov in izrazil vdanost in zvestobo sokolstva Nj. Vel. kralju Petru II., starešini Sokola kraljevine Jugoslavije. Telovadni nastop, ki je sledil, je pokazal visoko razumevanje za vzgojo telesa. Izvajanje vaj je bilo strumno, izbrušeno in skladno. Poleg domačinov, ki so nastopili z vsemi odelki, so nastopili naraščajniki in naraščajnice iz Žirov, ludi na drogu so se uveljavili gostje, simpatično so bili sprejeti naraščanjiki iz Ljubljane, ki so se lotili bradlje tako, da je bil celotni nastop prav dovršena slika vsestranskega uspešnega dela telovadnice. Sokolska zabava je zbrala sestre in brate, ki so se jim priključili še mnogi prijatelji v ličnem Sokolskem domu. Bil je sokolski tabor, ki bo ostal vsem udeležencem v najprijetnejšem spominu. Le krepko po začrtani poti naprej!

Tudi letošnja zima bo topla?

Vremenoslovci so napovedali, da bo letošnje poletje hladno in deževno. Niso se mnogo zmotili, saj smo imeli oblo dežja in le malo solnčnih dni. Vse kaže, da bo slabemu poletju sledila tudi neugodna zima. Tako vsaj napoveduje znameniti švedski vremenoslovec Iw. Sandström. Ugotovil je namreč, da je letos zalivski tok nenavadno topel. Sandström je zadnjih 10 let med poletnimi meseci opazoval spremembe zalivskega toka vzdolž norveške obale in napoveduje na podlagi svojih opazovanj več toplih zim. V razgovoru z dopisnikom nekega norveškega lista je povedal, da je nekoč meril temperaturo zalivskega toka, ko je znašala 12.5 C, dočim znaša toplina morja nekoliko stran od obale izven zalivskega toka v Atlantskem oceanu le 5°. Iz tega sledi, da je zalivski tok letos znatno toplejši nego lani, ter je prepričan, da bomo zopet imeli toplo zimo, še toplejšo kakor lansko. Torej spet razočaranje za naše smučarje!

Beračica z 200.000 franki

Na neki pariški ulici so pred dnevi našli nezavestno beračico Julienno Depre. Njena obleka je bila vsa razcapana in povezana z vrvicami. Prepeljali so jo v bolnišnico, kjer pa so zdravniki naročili, naj jo najprej skopajo. Starko so slekli, strežnice pa so našle v njenih capah cele svežnje bankovcev raznih držav, pa tudi mnogo zlatih in srebrnih kovancev. Zaklad, ki ga je beračica nosila s seboj, je bil vreden okoli 200.000 frankov.

Za stvar se je zanimala policija in je prišlo na dan, da je bila beračica nekoč lastnica velike restavracije. Splošno so jo smatrali za nekoliko slaboumno, nihče pa ni slutil, da je tako bogata. Nihče tudi ne ve, odkod njeno bogastvo. Ko so jo zaslišali, ni hotela ničesar povedati. Čim bo zapustila bolnico, jo čakata dve neprijetni presenečenji, dve tožbi sta vloženi proti njej, ena od Dobrodelnega društva za siromašne starke, ki je beračico redno podpiralo, druga pa od hišnega posestnika, ki že leta ni plačevala najemnine.

MALI OGLASI

Beseda 50 par, davek posebej. Preklici, izjave beseda Din 1.—, davek posebej
Za pismene odgovore glede malih oglasov je treba priložiti znamko. — Popustov za male oglase ne priznamo.

PRODAM

NAPRODAJ
po neverjetno nizki ceni Chevrolet limuzina, malo rabljen, tovorni avto Steyr 1 in pol tonski. Amilcar najnovejši model, 2-sedežni, prevozni tricikelj, več rabljenih koles. Karlovška c. 4. Ljubljana. 1807

RAZNO

Beseda 50 par, davek posebej. Najmanjši znesek 8 Din

KLIŠEJE
FOTOGRAFIJA
GRAVURA D.D.

NOVOSTI
perila, obleke, pumparice itd. nudi ceneno:
PRESKER
Sv. Petra c. št. 24

SLUŽBE

POSTREŽNICO
mlajšo, takoj sprejmem za čez dan. Vprašajte od 4. ure dalje pri gdč. Kepa, Stari trg 28-III 1956

VAJENEC
za črkoslikarstvo se sprejme takoj. Štrukelj, Ljubljana, Večna pot 1a. Telefon interurban 3691. 1963

DOPISI

Beseda 50 par, davek posebej. Najmanjši znesek 8 Din

»RADESLAVA«
prosim dvignite pismo v upravi »Slov. Naroda« 1960

Makulaturni papir
proda
uprava „Slovenskega Naroda"
Ljubljana, Knaflijeva ulica štev. 5

NARODNA TISKARNA LJUBLJANA
KNAFLJEVA 5
IZVRŠUJE VSE VRSTE TISKOVIN PREPROSTE IN NAJFINEJŠE

Kitajska petletka s češkoslovaško pomočjo

Velika prizadevanja nankinške vlade za gospodarsko povzdigo Kitajske

Največja država na svetu, s 450 milijoni prebivalcev, kitajska republika, stremi v zadnjih letih h gospodarskemu prerojenju po smernicah velikega kitajskega reformatorja in revolucionarja dr. Sunjacena, ki jih je začrtal že l. 1911. Sunjacenovi načrti izza l. 1911 doslej niso mogli biti izvedeni zaradi svetovne vojne in povojnih zmešnjav. Zdravo jedro Sunjacenove vsenarodne organizacije Kuomintang je ostalo še doslej ohranjeno, tako da je japonsko ogražanje severnih kitajskih provinc pospešilo proces notranje konsolidacije. Ponavljajo se izkušnje ruske in francoske revolucije, zunanja nevarnost podpira notranje zedinjenje. Kitajski narod, ki ga vodi inteligenca, po večini evropsko šolana, je razumel ter čutil s svojim zdravim instinktom, kako potrebno je zedinjenje velike države, pod centralno nankinško vlado. Zaslugo, da je prišlo do notranje sloge, je treba predvsem pripisovati maršalu Čangkajšku in njegovim sodelavcem. Eden izmed najpomembnejših Čankajškovih sodelavcev je podpredsednik vlade in finančni minister dr. H. Kung, ki je tudi v tesnih rodbinskih zvezah s Čankajškom.

PETLETKA PO RUSKEM VZORU

Po zedinjenju Kitajske pod nankinško vlado je izvedel finančni minister dr. Kung stabilizacijo kitajskega dolarja, in sicer je vrednost 100 kitajskih dolarjev enaka 30 ameriških dolarjem. Ko so bila konsolidirana notranja in zunanja državna posojila, je vlada na Čangkajškov predlog izdelala načrt prve kitajske petletke po ruskem vzoru. Za petletko bo treba okrog 42 milijard din v naši valuti investicij, s čimer bi naj bila pospešena gospodarska rekonstrukcija največje države na svetu. Predvsem je projektirana gradnja železnic, ki bi naj služile med drugim zlasti evakuaciji preobljudenih pokrajin in preseljevanju prebivalstva v notranje dežele, kjer je dovolj plodne zemlje in malo ljudi zaradi slabih prometnih zvez.

KITAJSKA IMA 300,000.000 HA RODOVITNE ZEMLJE

V 55 letih, od gradnje prve kitajske železnice (1881 do 1936) je bilo na Kitajskem zgrajenih 8.000 km železnic, povprečno 150 km na leto. Po načrtu petletke pa mora biti zgrajenih v letih 1938 do 1943 nadaljnih 8000 km železnic, to se pravi na leto 1500 km. Razen tega pa bodo tudi izboljšali poljedelstvo, uvedli stroje za obdelovanje in začeli bodo velikopotezno izkoriščati doslej še neizrabljene ogromne površine rodovitne zemlje s kolonizacijsko politiko. Doslej še čaka od 300 milijonov ha izvrstne rodovitne zemlje okrog 2 tretjini, da tudi njo preorje kitajski kmet. V skladu z velikimi številkami o rodovitni zemlji Kitajske so tudi številke o količini pridelkov. Tako so lani pridelali 5 milijonov vagonov riža in 3 milijone vagonov pšenice. Vendar morajo nekatere pokrajine še uvažati riž. Načrt petletke določa tudi izgradnjo živilske industrije, zidanje mlinov, sladkornih tovarn, pivovarn, organizacijo izvoza pridelkov, predvsem čaja in soje itd.

Samo po sebi se razume, da Kitajska ne more izvesti petletke le s svojimi silami. Zato računa s pomočjo in nabavami iz inozemstva, predvsem iz držav z razvito industrijo. Pri tem pa nastane vprašanje, ali ima Kitajska dovolj sredstev, da bi lahko poravnala ogromne investicije.

KITAJSKA JE TOČNA PLAČNICA

Nekatere evropske države, ki izvažajo svoje industrijske izdelke na Kitajsko, imajo najboljše mnenje o Kitajski. Kitajska je ena izmed zelo redkih držav, kamor je izvoz prost, to se pravi, da ga ne ovirajo kompenzacije in druge težkoče. Kitajska plačuje vse nabave v gotovini ali s kratkoročnimi krediti točno kakor malokatera država. Marsikdo najbrž ne ve, da je Kitajska sorazmerno najmanj zadolžena država na svetu. Od skupne vsote notranjih in zunanjih dolgov odpade na Kitajskem na prebivalca 6 ameriških dolarjev, na Japonskem pa celo 223 dolarjev, a po devalvaciji yena še celo več! Na Češkoslovaškem odpade na prebivalca 110 dolarjev državnih dolgov. Zato je pač ČSR prejšnji mesec dovolila Kitajski 10 milijonov funtov st. posojila.

RAZVOJ ŠOLSTVA — 80 UNIVERZ

Kitajska si tudi mnogo prizadeva, da bi izgradila svoje šolstvo. Sedaj ima že 110 raznih visokih šol, 80 univerz in 30 visokih tehniških šol. Vendar je število dijakov še nizko. Na univerzah je lani študiralo 45 tisoč dijakov, med njimi 5000 žensk, na tehnikah pa samo 5000 študentov. Zato bodo potrebovali še mnogo tujih inženjerjev in strokovnjakov pri izvedbi petletke. Toda vprašanje je, ali se bo Kitajska sploh lahko lotila izvedbe načrta petletke zaradi vojne.

ČEHOSLOVAKI NAMERAVAJO SODELOVATI

Čehoslovaki resno razmišljajo o sodelovanju svoje industrije pri kitajski petletki. Velika češkoslovaška podjetja imajo na Kitajskem svoja zastopstva in stalne podružnice. Razen tega je pa bil nedavno tudi ustanovljen v Pragi pripravljalni odbor bodočega čsl.-kitajskega gospodarskega zavoda. Odločujoči činitelji na Češkoslovaškem zato zasledujejo dogodke na Kitajskem s posebnim zanimanjem.

Pestre zanimivosti

JUGOSLOVEN NAPADEN V PARIZU

Pariški listi posvečajo veliko pozornost skrivnostnemu napadu na Jugoslovena Červinčića, ki sta ga napadla baje njegova tovariša, člana teroristične organizacije. Identiteto enega napadalca so že ugotovili, in sicer, se piše Bronislav Radošević (v francoski transkribciji Radacevitch). Červinčić je hudo ranjen; napadalca sta ustrelila petkrat nanj, a je bil samo enkrat zadet. Červinčić je l. 1930 pričal v Parizu o umoru lažnega jugoslovenskega novinarja Ismael Ali Afsika, ki si je vzdel ime Werner. L. 1932 je bil Červinčić izgnan iz Francije, a letos marca se je vrnil v Pariz. Dovolili so mu mesec dni bivanja v Franciji, pozneje so mu pa dovoljenje podaljšali. Nekateri listi domnevajo, da je Červinčić izdal policiji svoje tovariše in da so ga zato hoteli ustreliti.

NOVI LJUDJE NA VODILNIH MESTIH V RUSIJI

V vseh panogah sovjetske politične in gospodarske uprave »čistijo« in na mnoga vodilna mesta so prišli povsem novi ljudje. Tako je n. pr. prestavljen tudi komisar za finance Girnko; odslovili so člana izvršilnega odbora in podpredsednika sveta ljudskih komisarjev Čubarja. Novi komisar za finance je A. P. Gričmanov. Dosedanji zastopnik ljudskega komisarja za notranje zadeve Berman je bil imenovan za komisarja za pošte in brzojav namestu dosedanjega komisarja Khalepskega.

PREPOVEDAN FILM ZARADI — SIMPSONOVE

Praška filmska cenzura je prepovedala ameriški film »Sleparji na potovanju«, ki prikazuje pustolovščino Američanke. Pustolovka se omoži z angleškim lordom, čeprav je znano, da je sleparka. Ta vsebina je nekoliko podobna znanemu, resničnemu ljubezenskemu romanu iz angleške visoke družbe, toda film je bil posnet že pred afero Simpsonove. Zato pričakujejo, da bo cenzor preklical prepoved.

GOSPODARSKA DIKTATURA NA JAPONSKEM

Na Japonskem resno računajo z vojno, kar kažejo nekateri pomembni ukrepi. Zunanja trgovina, pomorski promet in kemična industrija bodo prišli pod državno kontrolo. Stroga kontrola pa bo uvedena tudi v vseh panogah, ki spadajo pod vojno ministrstvo. V poljedelstvu bo uvedena gospodarska diktatura. Znižana pa bo tudi obrestna mera na vse državne vrednostne papirje in ukrenjeno bo vse potrebno, kar zahteva na notranjem denarnem trgu gospodarski položaj zaradi vojne.

»MIROVNI ZBOR« V NÜRNBERGU

Letošnji nürnberški zbor Narodno socialistične stranke Nemčije nameravajo imenovati »mirovni zbor«. Na njem pa bodo razpravljali o pomembnih mednarodnih političnih vprašanjih.

V PRAŠKEM KREMATORIJU SEŽIGAJO ZASTONJ

V Pragi sežigajo letos od julija zastonj mrliče, za katere svojci ne morejo plačati kremacije. Od tega časa je število »pogrebov« v krematoriju začelo naglo naraščati.

Radio rešil dvema življenje

Ameriški listi poročajo o dveh zanimivih dogodkih, ko je radio rešil človeku življenje. Nek filmski fotograf se je napotil na Aljasko, kjer je hotel fotografirati. Naselil se je sam sredi zasnežene pokrajine. Zvezo s svetom je imel potom radijske postaje na kratke valove in tako je sklenil na daljavo 10.000 milj prijateljstvo z drugim radijskim amaterjem na Novi Zelandiji. Čez nekaj mesecev pa Novozelandec naenkrat ni več slišal radijske postaje z Aljaske. Takoj ga je obšla zla slutnja in jel je pošiljati v svet signale SOS. Čudno naključje je hotelo, da je njegove klice prestregel tudi prijatelj dotičnega fotografa v Los Angelesu, odkoder je bil fotograf doma. Takoj so poslali brzojavko v Tollero na Aljaski, kjer so brž sestavili rešilno ekspedicijo in ta je našla fotografa že vsega izčrpanega. Rešili so ga v zadnjem hipu.

O drugem takem primeru poročajo iz Kanade. 24letni rudar James Parres se je naselil s svojim tovarišem na daljnem severozapadu Kanade, tam daleč za polarnim krogom, kjer sta iskala rudo. Živela sta v šotoru in potrpežljivo prenašala zimo. Ko so prišle polarne noči, je Parres težko obolel. Tedaj so pa prestregli v Edmontonu v državi Alberta klice njegovega tovariša: »Tovariš umira. Kako naj ga rešim?« Edmontski zdravnik dr. Geggie je brž dobil radijsko zvezo in določil po sporočenih znakih, da ima Parres pljučnico. Njegovemu tovarišu je sporočil: Mnogo ruma in toplote! Nič drugega se ni dalo storiti, kajti nesrečna rudarja nista imela s seboj nobenih zdravil. Vsak dan po radiju nove nasvete. Čez 10 dni je pa odšla iz Ford Smitha ekspedicija, ki je po naporni poti našla taborišče obeh rudarjev in pripeljala Parresa v bolnico, kjer je okreval.

Letalo bodočnosti

Francoz Mignet ni niti tehnik, niti konstrukter, pa tudi ne pilot, kljub temu je pa žrtvoval svoje zadnje prihranke, da je mogel zgraditi nekaj, kar bi prav lahko smatral za kopalno kad s krili, kar se je pa vendarle dvignilo od tal in letelo kakor pravo letalo. Poklicni letalci so se mu smejali, strokovnjaki so majali z glavami, oblasti so mu prepovedale letanje, češ, da se mu je zmešalo in da se hoče ubiti. Mignet je pa trdil, da je njegov vehikel letalo bodočnosti Svoj izdelek je nazval nebesna bolha (Pou du ciel).

Mignet je bil fanatik in izpopolnjeval je svojo igračo po izkušnjah na samem sebi. Tako je dal končno pobudo celemu letalskemu pokretu. Pod geslom: kdor si zna zbiti zaboj, zna tudi zgraditi letalo, kar je bilo seveda neznosno za strokovnjake, konstrukterje in tehnike, so se jeli ustanavljati v Franciji klubi letalcev-amaterjev, nebesnih bolharjev. Celo v inozemstvo se je preneslo navdušenje za novo letalo. Z gorečo za dobro stvar preganjanega mučenika je znal Mignet zanetiti s svojim radikalizmom navdušenje v najširših plasteh. Toda slednjič so morale vendarle nastopiti oblasti in omejiti njegovo delovanje. Pristal je pa na kompromis in tako si je slednjič priboril tudi javno priznanje, toda najprej v liberalni Angliji in šele zdaj v svoji domovini Franciji. Pokazalo se je pač tudi tu, da ni nihče prorok v svoji domovini. Zdaj Mignet ni več v prokletstvu in svet se mu odpira še širše.

Jasno je, da bo našla Mignetova ideja mnogo pristašev po vsem svetu, saj hrepeni človek že od pamtiveka po krilih in letanju po zraku. Mignetovo letalo lahko izdela človek kar doma, tako je primitivno. Če nič drugega, pomeni važen korak naprej v propagandi letanja med najširšimi plastmi prebivalstva. Razvoj pa bo šele pokazal, ali ima Mignet prav, ko trdi, da je izumil letalo bodočnosti.

Lizol je pila

Kranj, 20. avgusta

V tovarni »Semperit« je bila od božiča dalje zaposlena nad 20 let stara delavka Matilda Gajšek; po lastni krivdi pa je bila včeraj dopoldne odpuščena iz službe. Matilda je nato ob 12. počakala v veži Brillyjeve hiše v Jenkovi ulici nekega tovarniškega uslužbenca, ki tam stanuje, ter naprosila, naj zanjo posreduje za zopetni sprejem v službo, nato pa je izpila pol steklenice lizola in se zgrudila na tla. Seveda je njeno dejanje povzročilo veliko razburjenje, saj je lizol zasmrdel celo na ulico. Prihiteli so Brillyjevi, pa tudi drugi ljudje iz sosednih hiš, ter poklicali zdravnika dr. Fajdiga, ki je odredil prevoz samomorilke v bolnišnico. Zanimivo je, da je Matilda že prejšnji dan napisala poslovilno pismo, ko za odpust nič vedela ni. Zato ne gre poizkusa njenega samomora spravljati v direktno zvezo z odpustom. Matilda je namreč topot že tretjič hotela umreti. Prvikrat v Mariboru, drugič pa pri Šifrerju v Kranju, kjer je služila in je tudi pila lizol. Doslej so jo še vedno rešili. Zato se ne more reči, ali ima res namen vzeti si življenje, ali pa hoče s temi poizkušenimi samomori nekaj drugega doseči.

Kupujte domače blago!

Zapletene zgodbe pred sodiščem

Kazniva šala s prijateljem — Nenavaden poizkus sleparije pri blagajni Mestne hranilnice — Kdo ve, kdo bo še „noter padel“

Ljubljana, 19. avgusta

»Se čutite krivega?« je vprašal sodnik poedinec g. Fran Gorečan obtoženca mehanika H. »Sem kriv in nisem kriv,« je prav vljudno odgovoril H., ki je bil mitniški paznik, ko je storil očitano mu dejanje, sedaj pa je brezposeln. Kakor črno ne more biti v istih okoliščinah in v istem času tudi belo, tako ne more biti za sodnika obtoženca, ki je kriv in ni kriv obenem. O tem razsodi šele sodnik, ali je obtoženec kriv ali ni kriv, obtoženci se pa lahko čutijo krive ali pa nedolžne. Ko je H. začel pripovedovati bolj podrobno, kako se je zgodilo, je bilo tudi pojasnjeno, zakaj je po svojem mnenju kriv in ni kriv.

Obtožnica mu je očitala, da je nagovarjal trošarinskega paznika Ivana Lobodo, naj bi prevzel tranzitno boleto prevoznika Mihe z Vrhnike, ki je pripeljal v Ljubljano voz usnja in jo odpisal, ne da bi blago zapustilo mestno ozemlje. Usnje bi ostalo torej v Ljubljani, prevozniku bi pa na mitnici vrnili okrog 1800 din, katere je moral plačati, ko je uvozil blago. Loboda bi dobil 800 din za uslugo, mehanik H. pa bi seveda tudi dobil od prevoznika primerno nagrado za posredovanje.

Mehanik H. je zasukal vso zadevo nekako v šalo. Priznal je, da je rekel prijatelju in tovarišu Lobodi, da mu je nekdo pripravljen dati 800 din, ako prevzame tranzitno boleto in pusti blago v mestu. Rekel pa mu je to tako mimogrede kot prijatelju in v šali. Prav nič si ni prizadeval, da bi tovariša Lobodo res pregovoril k prepovedani manipulaciji.

Brez Lobode sodnik spričo takega obtoženčevega zagovora ni mogel razsojati o krivdi ali nedolžnosti in je sprejel predlog branilca dr. Borisa Puca, naj se zasliši še Loboda. Ker Lobode po telefonu niso mogli doseči, je sodnik razpravo preložil.

Temni tipi se klatijo po deželi

Trgovski pomočnik R. Franc iz Trzina se ni razburjal. Hladnokrvno je poslušal obtožnico, ki mu je očitala, da je skušal spraviti v zmoto glavnega blagajnika ljubljanske Mestne hranilnice in je hladnokrvno venomer trdil, da ni sprejel 3000 din in še manj imel namen blagajnika ali hranilnico ogoljufati. Dne 24. aprila je prišel R. Franc s svojo hranilno knjižico v Mestno hranilnico, da bi dvignil 3000 din. Blagajnik g. Mano Josip mu je izplačal 3000 din. Naslednjega dne je prišel R. Franc zopet k blagajni z izplačilnim nakazilom, blagajnik pa, ki se je takoj spomnil, da je Francu prejšnji dan že izplačal na predloženo nakazilo din 3000, ga je zavrnil. Blagajnik ga je slučajno poznal, ker je Franc dvigal vsak mesec manjše zneske in se je tudi spomnil, da je čakal v čakalnici, dokler ni prišel na vrsto pri blagajni. Vse knjige v blagajni so bile v redu. V štraci je bil vpisan znesek 3000 din, ki ga je dvignil R. Franc, in vendar je prišel obtoženec drugega dne s pravilnim nakazilom zopet po 3000 din.

Obtoženec se je zagovarjal, da je dobil izplačilno nakazilo, ker je pa imel še opravka v Šiški, je odšel in se je vrnil, ko je bila blagajna že zaprta. Drugo jutro je prišel po denar. Glavni blagajnik je kot priča izjavil, da se prav dobro spominja, da je obtožencu izplačal 3000 din, sam pa ne ve, kako je bilo mogoče, da je obtoženec odšel z denarjem in z izplačilno nakaznico, katero blagajnik vedno zadrži, ko izplača vlogo. Obtoženec je moral prav spretno pobasati izplačilno nakazilo in z njim oditi, ne da bi ga opazil.

Obtoženčev branilec dr. Rutar je opozoril na možnost, da je blagajnik izplačal denar komu drugemu. Po deželi se klatijo temni tipi, je rekel, ki prežijo na priliko za sleparije. Blagajnik je tudi to možnost izključil, ker obtoženca pozna in ga je pogledal, ko mu je denar izplačal. Branilec je menil, da je pomota kljub temu mogoča, ker je imel tistega dne opravka s 117 strankami. Knjige pričajo, da je bil denar izplačan. Ostala je torej samo možnost, da je denar dvignil kdo drug in ne obtoženec. Ta bi pa vseeno težko dvignil denar, ker ni imel izplačilnega nakazila, brez katerega nobena stranka denarja pri blagajni ne more dvigniti.

Zadeva je postala še bolj zamotana, ko je obtoženčev branilec izjavil, da ima R. Franc pričo, ki lahko potrdi, da je bil obtoženec 24. aprila od 11. naprej pri Figovcu in da torej ni mogel biti v hranilnici in čakati, da pride na vrsto. Blagajnik ga je pa videl, ko je čakal na izplačilo! Sodnik je odločil, da bo treba zaslišati še to pričo in je razpravo preložil na nedoločen čas.

Kdo ga je udaril po glavi?

Že pred dvema letoma je bilo, ko so se fantje v Rudniku stepli. Ivan Oven jo je tedaj dobil z letvijo po glavi. Prišlo je do tožbe pred sreskim sodiščem v Ljubljani. Sam Oven in priče so izjavile, da je bil napadalec Martinc Stane. Sodnik ga je tudi obsodil. Preokret pa je nastal kmalu pozneje, ko je Stanetov bratranec Martinc Ivan priznal, da je vsekal Ovna z letvijo po glavi. S tem priznnajem so »noter padle« vse priče, ki so izjavile, da so videle, kako je Martinc Stane udaril Ovna in Oven sam, ki je trdil, da ga je napadel Stane. Včeraj so se morali vsi zagovarjati pred sodnikom poedincem zaradi krivega pričevanja. Na zatožni klopi so sedeli Vrbinc Ivan, Oven Ivan, Zrimšek Andrej, Kušar Josip in Vrečar Viktor.

Vrbinc je priznal, da je prvič kot priča izjavil, da je videl, kako je Martinc Stane udaril Ovna po glavi, drugič pa je kot priča izjavil, da je Ovna udaril Martinc Ivan. Vrbincu se ni zdelo nič narobe in napak, če dvakrat ni enako izjavil kot priča. Prvo izjavo je opiral na trditev Ivana Ovna, da ga je udaril Stane, drugo pričevanje pa je prilagodil okolnostim, ko je Martinc Ivan sam priznal, da je Ovna udaril.

Sodnik je menil, da sodnijo lahko takoj zapro, ako bi vse priče tako prilagodile svoje izjave, kakor trenutno kaže najbolje. Vrbinc je pa prišel z novim odkritjem, ki ga je zaupal sodniku. Izjavil je, da je bilo njegovo pričevanje pravilno, kajti Martinc Ivan mu je pozneje povedal, da je prevzel krivdo nase samo na grožnjo in pritisk Martinca Staneta, Oven je vztrajal pri tem, da ga je napadel Martinc Stane. Tudi njemu je Martinc Ivan pozneje, ko je mislil, da je vsa zadeva romala na sodniji v koš, priznal, da je krivdo vzel nase na Stanetov pritisk. Zrimšek je tudi trdil, da je videl, kako je Stane zamahnil po Ovnovi glavi. V kolikor se njegova izjava ne strinja s protokolirano prvo izjavo, je protokol nepravilno napisan. Kušar je slišal, kako je Stane prosil Ovna, naj mu oprosti, ker je mahnil po njem. Zaradi tega je z mirno vestjo pričal, da je bil napadalec Martinc Stane. Vrečar je pa videl, kako je Martinc Ivan mahnil z lato po glavi.

Že zagovori obtožencev so napravili pravcato godlo, da se človek ni mogel spoznati, kdo je bil napadalec in kdo napadenec, kdo govori resnico in kdo laže. Zmešnjava je bila še večja, ko je neka priča izjavila, da je videla, kako je Martinc Ivan udaril Ovna, in ko je Martinc Stane izjavil, da Ovna ni udaril in da tudi Martinca Ivana ni pregovoril, naj prevzame krivdo nase. Martinc Stane se pa sicer ni dosti več spominjal, kako je bilo. To zamotano pravdo bo odločilo pričevanje Martinca Ivana, ki je sedaj pri vojakih, pa ga bodo zaslišali naknadno. Če bo potrdil, da je prevzel krivdo nase samo zaradi grožnje Martinca Staneta, bodo obtoženci oproščeni, oba Martinca bosta pa »noter padla«.

Kapusov belin uničuje zelenjavo

Škofja Loka, 19. avgusta

Ni menda dovolj neprilik, pojavil se je še kapusov belin v takem številu, da ga ljudje že leta ne pomnijo. Gosenice kapusovega belina so uničile sočivje, zlasti kapusnice kar na debelo ne le po zelenjadnih vrtovih in njivah v Škofji Loki, marveč tudi v ostalem okraju, ki te nadloge pač ni pričakoval. Gosenic je na stotine in stotine! Obgrizle so ohrovt, zelje, kolerabe in slično sočivje do golih reber tako temeljito, da ljudem ne preostaja drugo, kakor da mršave in na oko vse prej kakor vabljive ostanke iz zelnikov enostavno izrujejo. Na žalost je splaval po vodi up, da bo kaj pridelka pri kapusnicah, kajti gosenice so le preveč temeljito opravile svoje delo. Vse se zdi, da se je moral priseliti k nam kapusov belin kar v rojih, a nismo prvemu zarodu posvečali dovolj pozornosti, kakor bi bilo prav. Sedaj trpe vsled preobilnega zaroda vse kulturne rastline. V Škofji Loki je cela vrsta zelnikov, kjer ne bo nič pridelka. Zanimivo je, da so se začele gosenice v zadnjih dneh že seliti. V trumah lezejo po deblih in zidovih navzgor, da se zabubijo. Nemarne škodljivke bi človek le težko zatrl, če ne bi narava sama izdatno trebila nevšečni zarod. Menimo najezdnike, zlasti goseničarja, ki razsaja s svojim leglom jajčeca kapusovim gosenicam med obročke. Njegovi črviči bodo razjedli gosenico, ki letos tako hudo pustoši po naših zelnikih, vrtovih in njivah. Vsekakor pa je letošnja škoda temeljit opomin, da bomo odslej napram kapusovemu belinu, ki učinkuje tako pogubonosno, bolj pozorni in da ga bomo zatirali z vsemi sredstvi.

Andre Armandy: 69

Princesa Symianova

Roman

Ves iz sebe je padel Cantaloube na kolena in iztegnil roke proti truplu, ni pa imel poguma dotakniti se ga.

Kakor poberemo orožje, tako je pobral pismo, ki ga je bil prinesel sam in ki je bilo ubilo človeka. Tudi sam je hotel okusiti njegov strup..

Jel ga je čitati.

Hladno je bilo to pismo, ali se je vsaj zdelo hladno, toda kako zgovorno za tistega, ki je videl, kako je bilo pisano! Da bi ne pokazala svojega gorja, je Staša pisala tako, kakor da se je odločila za svoj korak lahkega srca. Zdelo se je, da piše pismo igraje in vendar se je dala tu in tam čitati med vrsticami ljubezen. Toda tistemu, ki ga je prvič prečital, je manjkalo v njem nekaj, kar je videl Cantaloube, namreč tista mrzlična naglica Staše, ki se je bala, da bi ne imela časa za premislek. Pisala je pismo z drhtečo roko, vsa iz sebe, vsa obupana in nesrečna.

Samo tistega, kar je bilo pripisano Cantaloubu mogel razumeti. Tu je bila doprinešena njemu nerazumljiva žrtev.

»Predno vas zapustim, hočem storiti restitucijo... dragulj, ki ga najdete v tej kuverti, je bil spona ogrlice, ki jo je nekoč grof Hektor podaril moji ubogi materi.

Od vsega mi je ostal samo ta dragulj in vzrok je vam znan. Obžalujem to in vest me peče. Po pravici pripada ta dragulj vam. Priključujem mu željo, da bi znova obogateli.«

Dragulja ni bilo več v pismu. Cantaloube ga je našel v kuverti naslovljeni nanj. Jasno je, da jo je Brancelin nalašč položil na mizo. Dragulju je bil priložen listek, na katerem je bilo napisano:

»V povračilo vaših stroškov.«

Bil je tisti veliki štirioglati smaragd, ki se je tako krasno lesketal na Šeherezadinem turbanu na maškaradi v Madisonu. In bil je tudi — Cantaloube je to jasno čutil — zadnje premoženje princese Symianove.

Krvavečega srca je stopil Cantaloube k postelji. Grof Robert de Brancelin je ležal na nji z modrikastimi krogi pod očmi. Na desni strani je visela s postelje njegova roka, držeča samokres, ki ga je bil Cantaloube nekoč že poskusil iztrgati Robertu.

Kar se je filozof sklonil k Robertu. S krvjo zalita ranica, ki se mu je zdela malo prej podobna roki aureoli, se je nekam širila. Zašepetal je:

— Krvavi? Potemtakem?...

Nič ni krvavo. Cantaloube je planil k vratom. Bourjal je še vedno stal tam, tiščeč uho na ključavnico. Cantaloube mu je zaklical:

— Kirurga! Slišiš! In urno... Naj stane kolikor hoče. Denar? Evo ga. Plačaj vnaprej. Privleci ga s silo, če bi ne šlo drugače... Kaj? Ti še vedno stojiš tu?

Bourjal je prebledel.

— Torej... Gospod Cantaloube, moj gospod nadporočnik...

Cantaloube je stisnil pesti. — Ali si mi ne izgubiš takoj, cigan ti grdi! Tvoj nadporočnik, morda je že mrtev, ti pa stojiš tu in mi zastavljaš neumna vprašanja.

Bourjal je zadržal solze in odhitel. Cantaloube se je vrnil v spalnico. Ves iz sebe je jel hoditi po nji. Iz sosedne sobe je slišal Američana, kako si požvižgava v tempu charlestona.

»Shut up, you, silly fool!« — je zakričal Cantaloube srdito.

Žvižganje je takoj utihnilo.

Potem se je pa Cantaloube po prstih bližal postelji.

— Ubogi fant, — je zašepetal s strtim glasom globoko ganjen.

Previdno se je sklonil nad visečo roko, da bi vzel iz nje samokres, ki ga je bil tako neprevidno vrnil.

Komaj se je pa dotaknil roke, je strašna grimasa, — človek je zelo grd kadar se med jokom smeje, — izpremenila njegov obraz in Cantaloube, Cantaloube filozof, je zaihtel olajšanega srca, kajti začutil je v prstih, s katerimi je jemal Robertu iz roke morilno orožje... rahl odrgetanje...

X.

BOURJAL IMA ZADNJO BESEDO

Šest tednov se je Cantaloube dan za dnem izprehajal pred parkom avenue Edith Cawel.

In čim je zagledal od daleč silhueto Arsena Bourjala, mu je hitel naproti.

— No, torej?

— Obrača se vedno na bolje. Kirurg trdi, da bo lahko zapustil posteljo, če ne nastopi te dni nobena komplikacija.

In vrli mož si je oddahnil.

— Vrača se iz velike daljave.

— Ali si plačal? — je vprašal Cantaloube?

— Seveda sem, gospod Cantaloube, tu je potrdilo.

— In me ni hotel videti?

Bourjal je povesil glavo.

... — Ne, gospod Cantaloube.

Vseh šest tednov, odkar so bili grofa de Brancelina prepeljali v sanatorij v Cimiez, se je mudil Cantaloube v Nizzi in vsak teden je poravnal račun za zdravljenje v sanatoriju. Toda od trenutka, ko se je samomorilec vračal v življenje, je ostajal njegov odgovor isti: Pod nobenim pogojem ni hotel videti Cantalouba in tako je bil Bourjal edina vez med njima.

Skromno je Cantaloube vpraševal:

— Zakaj je še vedno tako hud name?

Urejuje Josip Zupančič. Za „Narodno tiskarno“ Fran Jeran — Za upravo in inseratni del lista Oton Christof. — Vsi v Ljubljani.